

Utkast til beretning for AKP(m-l)

Til strukturen i beretninga

Denne beretninga har to siktemål: Det ene er å berette om partiets arbeid, hva vi faktisk har gjort, i perioden. Det andre er å vurdere den ideologiske utviklinga i partiet.

Å finne fram til en egna struktur når en skal skrive beretning, er alltid vanskelig. Vi har valgt å ta utgangspunkt i ei oppsummering av forrige landsmøte, og *ipartiets langtidspan*. Dette er første gang partiet har hatt en plan for en hel landsmøteperiode. Vi mener det er viktig å foreta en skikkelig oppsummering av om planen var riktig stilt, hvordan den er gjennomført, og om den førte til de resultatene vi ønska. Om planen i hovedsak var riktig eller feil, om oppgavene er godt eller dårlig gjennomført, sier svært mye om SKs evne til å lede partiet i perioden. Beretninga gjennomgår derfor hva som har skjedd på de kampområdene som ble prioritert i planen, og på grunnlag av dette materialet trekker den noen konklusjoner om den ideologiske utviklinga i partiet.

Men en slik struktur har også åpenbare svakheter. Flere kampområder som har vært viktige i partiets liv, og som en del kamerater har jobba mye med, er ikke behandla i beretninga. Det gjelder områder som landbrukspolitikk, fiskeripolitikk, kulturarbeid, arbeid blant andre intellektuelle, homofiles kamp, målkamp, boligpolitikk. En stor og viktig kamp som Alta-kampen er bare så vidt berørt, og kampen mot rasismen er tynt behandla.

Det er sjølsagt behov for å få oppsummert partiets arbeid også på disse områdene. Når vi likevel har valgt å prioritere å gi ei skikkelig oppsummering av hovedoppgavene i planen, er det fordi vi mener det er det viktigste i denne omgangen.

Beretningskomiteen

Innholdsfortegnelse

I. Klassekampen internasjonalt og nasjonalt

1. Internasjonalt
2. Den internasjonale ml-bevegelsen
3. Klassekampen i Norge

II. Partikampen og landsmøtet i 1980

III. Gjennomføringa av partiets langtidspan

1. Skolering, parti-diskusjoner
2. Partiet og arbeiderklassen
3. Arbeidet med å forberede partiet og massene på krig/kamp mot krigen
4. Internasjonalt arbeid
5. Arbeidet med Klassekampen
6. Valgkamp, parlamentarisk arbeid
7. Utviklinga av organisasjonen og det indre partilivet
8. Kvinnepolitisk arbeid
9. Ungdomsarbeidet
10. Helheten i planen

IV. Den ideologiske utviklinga i partiet

I. Klassekampen, nasjonalt og internasjonalt

Hensikten her er ikke å gjøre en omfattende og detaljert analyse av situasjonen i klassekampen ute og hjemme. Hovedformålet er å peke på en del trekk ved den situasjonen vårt parti jobber i. Vi vurderer perioden fra parteits 3. landsmøte til nå, nesten tre år.

1. INTERNASJONALT

Dette har vært en periode med stadig djupe økonomiske kriser i industrilanda så vel som i de fleste land i den tredje verden. Arbeidsløsheten i OECD-landa har økt med 4 millioner til ca. 32 millioner.

Det er den største krisen i kapitalismen på 50 år. Overalt har borgerskapet gått på offensiven mot arbeiderklassen for å skjerpe utbyttinga. Reallønnsnedslag, masseoppsigelser, bedriftsnedlegg, reduksjon av offentlige ytelser, av helsevesen, skole, trygd. Kampen mellom de kapitalistiske selskapene og de ulike kapitalistiske landa har skjerp seg.

Den teknologiske revolusjonen har skutt fart. De ledende industrilanda øker tallet på industriroboter, og kontorautomasjonen forseres. I den nåværende situasjon har dette fungert som et sterkt våpen mot arbeiderklassen. Svære bransjer står foran eller er oppe i gigantiske omstillinger og nedskjæringer.

Jobbetida for rikfolk er gullkanta. Spekulasjonen øker, mens den offentlige nøden blir mer og mer brutal.

Den tredje verden tynes enda hardere av utbyttinga. For de fleste landas vedkommende øker sulten, fattigdommen og elendigheta katastrofalt. Sjel borgerlige prognoser mener at dette bare vil bli verre i åra som kommer.

Det foreløpig skarpeste uttrykket for dette er gjeldskrisa. Storfinansien har utsatt problemene ved å gi svære kreditter, både til Østeuropa og den tredje verden. Disse

landa er ikke i stand til å betale, og flere ganger har kredittsystemet balansert på randen av et krakk.

I Vesteuropa har krisen betydd ei omlegging av den borgerlige politikken, vekker fra keynesianske modeller og over til mer tradisjonell innstrammingspolitikk.

I alle de vesteuropeiske landa er det i gang ei kraftig sanering av hele den såkalte «velferdsstaten».

Arbeiderklassen og andre arbeidsfolk møter dette med både motstand og resignasjon. Det finnes mange eksempler på beinhard klassekamp mot denne politikken, fra England, Vest-Tyskland, Belgia og andre land. Men i hovedsak har arbeiderklassen ikke evnet å svare på borgerskapets angrep med en motoffensiv.

Borgerskapet har vært villig til å bruke ganske harde midler i form av vold og makt-demonstrasjon, slik som i Belgia og i Brixton, England. Det er lagt opp en internasjonal kapitalistisk strategi for lønnsnedslag. Deler av borgerskapet spesialiserte seg på å knuse fagforeninger, slik som Union busting i USA.

Alt i alt har klasseundertrykkinga skjerp seg kraftig i perioden. Men arbeiderklassen mangler foreløpig evne til å svare på angrepa. Den er splitta, leda av opportunistiske og borgerlige ledere, og mangler en samlet strategi for kampen.

Den store misnøyen i befolkninga gir seg utslag i hyppige regjeringsskifter. En tendens til å stemme på opposisjonen i krisetid. Dette slår noen steder ut til fordel for tradisjonelle høyrepartier og noen steder ut til fordel for sosialdemokrater. Men over hele Europa vokser de ekstreme høyrepartiene og de rasistiske tendensene.

I Europa sett under ett finnes det nesten ikke revolusjonære partier som kan fange opp misnøyen og organisere motstandskam-

pen til arbeiderklassen. Det objektive og dels det subjektive grunnlaget for en slik kamp er til stede. Men de revolusjonære kreftene er enten for små, eller har for dårlig grep om situasjonen til å lede en sann kamp. Med enkelte forbehold.

Motsigelsen mellom de to supermaktene og motsigelsen mellom imperialismen og verdens folk har skjerpa seg i perioden.

Sovjet har styrka seg militært og rykka fram sine posisjoner i forhold til USA. USA på sin side har intensivert kampen om å holde på den innflytelsen landet har. USA er nå involvert i krig i Libanon og Mellom-Amerika. Dette er nytt i denne perioden. Samtidig har Sovjet styrka seg i Sørøst-Asia, Afghanistan, Midtøsten og Latin-Amerika.

Faktorene for en imperialistisk krig har utvilsomt styrka seg i perioden. På den andre sida: Dette har vi sagt i 10 år, og vi har hatt rett i ti år. At vi slår fast en sann tendens er ikke det samme som å si noe om et bestemt hendelsesforløp eller noe bestemt tidspunkt.

Situasjonen er slik at en krig i teorien allerede kunne vært utløst. Den viktigste forberedelsen Sovjet gjør i øyeblikket er arbeidet med å sprengne en kile mellom USA og Europa.

Motsigelsen mellom USA og Europa er objektiv. USA inntok en posisjon som storebror da dens allierte var langt svakere økonomisk. I dag har Europa styrka seg økonomisk i forhold til USA. Denne endringa i styrkeforholdet mellom USA og Europa må føre til stadig skarpere motsigelser på det politiske og militære planet. En del av storborgerskapet i Europa går inn for å søke ei løsning med Sovjet, ikke fordi det er pro-sovjetisk, men fordi det ser muligheter til bedre profitter ved å gjøre det. Samtidig har pasifismen og kapitulasjonismen vært i stand til å unntytte opinonen mot supermaktsopprustning i Europa. Dette tjener

Sovjet. Utviklinga av motsigelsen mellom Europa og USA vil derfor også påvirke motsigelsen mellom USA og Sovjet. På lang sikt vil den utvilsomt lette Sovjets evne til å føre krig. På kort sikt kan den få Sovjet til å avvente utviklinga.

Motsigelsen mellom Sovjet og Østeuropa (og mellom den sovjetrussiske herskerklassen og de undertrykte nasjonene i Sovjet) har også skjerpa seg i perioden. Den heltemodige og lærerike kampen til den polske arbeiderklassen står i en særklasse. Den er både en klassekamp mot det byråkratkapitalistiske borgerskapet og en nasjonal kamp mot russisk koloniundertrykking.

Denne motsigelsen er objektiv, og den må med nødvendighet også skjerpe seg i land som Ungarn og Tsjekkoslovakia eller i sovjetrepublikker som Baltikum eller Turkmenistan. Ei slik skjerping av indre motsigelser i Sovjet vil svekke Sovejts evne til å føre og vinne krig.

Forholdet mellom Kina og de to supermaktene kan også ha betydning for åssen kampen mellom de to supermaktene utvikler seg. I begynnelsen av perioden hadde Kina et forholdsvis godt forhold til USA og en skarp profil mot Sovjet. Siden da har Kinas forhold til USA blitt forverra mens det er åpna for et nærmere forhold til Sovjet. Et Sovjet som forbereder krig er sjølsagt opptatt av å hindre at Kina støtter USA/Europa ved et krigsutbrudd. Utviklinga av disse motsigelsene vil også påvirke krigsfaren.

En annen helt avgjørende motsigelse i det imperialistiske systemet er motsigelsen mellom imperialismen og verdens undertrykte folk og nasjoner. 4/5 av menneskeheten bor i det undertrykte og underutvikla sør. Denne enorme folkemassen er en kjempemessig kraft. Denne krafta er hovedkrafta for den sosialistiske verdensrevolusjonen i vår tid. Reiser denne krafta seg for alvor er den i stand til å rive støttepillarene i det imperialistiske systemet over ende.

Det siste tiåret har det revolusjonære potensialet i den tredje verden økt, fordi industrialiseringa har skapt en stor, ny arbeiderklasse. Samtidig har utplyndringa av fattigbønder og flukten til byene skapt enorme slumprega byer i den tredje verden med millioner på millioner av utfattige mennesker.

Skjerpinga av motsigelsen mellom imperialismen og folkene og nasjonene i den tredje verden har gått videre, og skaper de objektive vilkåra for store nasjonale og sosialistiske revolusjoner.

I Latin-Amerika har folket i Nicaragua gjort opprør mot imperialismen. Det samme skjer i Guatemala og El Salvador. USA intervenserer stadig mer direkte i området gjennom støtte til «las contras», med invasjonen i Grenada som foreløpig høydepunkt. Sovjet har samtidig sikra seg en rekke kanaler for innflytelse. Englands krig mot Argentina om las Malvinas var en krig fra det rike nord mot det fattige sør. Sjøl om regjeringa i Argentina var reaksjonær og folkefiendtlig, så var Argentinas kamp progressive og anti-imperialistisk.

Folket i Kampuchea fører fortsatt en langvarig og hard krig mot den sovjetisk-støtta vietnamsiske okkupasjonen.

Det afghanske folket har oppnådd viktige seire mot Sovjets moderne imperialisthær. Men både folket i Kampuchea og Afghanistan opplever at de får liten materiell støtte fra resten av verden. Sovjet er politisk vel-isolert i Afghanistan, men såvel vestlige politikere som den vestlige fredsbevegelsen er raske til å glemme det afghanske spørsmålet. Denne tilpasningspolitikken og ettergivenheten er uhyre farlig for verden, fordi den objektivt sett øker faren for en ny imperialistisk krig.

Det palestinske folket fører en modig kamp mot imperialismen og sionisme, en kamp som har krevd uhyre ofre, ikke minst etter den israelske invasjonen i Libanon.

Massakrene i Sabra, og Chatilla og Tripoli blei en vekker for verdensopinionen, da den viste Israels hensynsløshet på sitt mest kyniske. Internasjonalt har det palestinske folket større støtte enn noen gang, men tapene i Beirut har vært tunge for det palestinske folket. Behovet for støtte er derfor også mye større. Begge de to supermaktene bruker folkene i området som brikker i sitt spill om verdensherredømme. Dette gjør kampen ekstra vanskelig.

Det pågår et stort antall frigjøringskriger og andre kriger i den tredje verden. I Burma, Thailand, Malaya, på Øst-Timor og andre steder i Asia pågår det frigjøringskriger som er mer eller mindre «glemt» i verdensopinionen. I det siste har folkets frigjøringshær på Filippinene hatt stor framgang. Folket i Eritrea fører fortsatt sin rettfærdige krig mot det sovjetstøtta regimet i Addis Abeba.

Kampen i det sørlige Afrika er under utvikling, men foreløpig klarer rasistregimet å holde kontrollen.

2. DEN INTERNASJONALE ML-BEVEGELSEN

Den mest dramatiske endringa i den internasjonale ml-bevegelsen er linjeendringene til Kinas Kommunistiske Parti. KKP har begynt å tilnærme seg standpunkter som de sjøl polemiserer mot på begynnelsen av sekstitallet. Ved å «ankerjenne» revisjonistiske partier som «kommunistiske» har KKP hatt en destruktiv innflytelse på den vestlige ml-bevegelsen. Men denne innflytelsen er ikke den eneste årsaken eller hovedårsaken til at mange av de tidligere ml-partiene og organisasjonene har falt sammen. Disse årsakene må i hovedsak søkes i disse partiene sjøl, i klassegrunnlag, skoloring, teoretisk og ideologisk fundament, deres forbindelser med massene og virkeligheten i sine egne land.

AKP(m-l) har ved en lang rekke anledninger kritisert de prinsipielle feila som KKP har gjort og gjør på disse feltene. Samtidig opprettholder vi forbindelser med KKP og

bruker disse forbindelsene til å studere utviklinga i Kina, føre diskusjoner med ledende representanter for KKP og til å komme i kontakt med kommunistpartier og revolusjonære partier i den tredje verden.

Vi har kritisert Kinas analyse av Jugoslavia som et «sosialistisk» land. Vår kritikk er ikke bare en gjentakelse av den gamle analysen til KKP, men bygger i store trekk på eget materiale som vårt parti har samla.

Vi har kritisert KKP's partiforbindelser med revisjonistiske partier. De bringer begrepet kommunist i miskreditt og skaper teoretisk forvirring blant revolusjonære i Vest.

Vi har kritisert KKP's manglende kritikk av de indre samfunnsforholda i Sovjet. Forståelsen av det sovjetiske samfunnet og hvordan et sosialistisk land kunne utvikle seg til verdens mest aggressive imperialistmakt er et hovedspørsmål for alle revolusjonære i dag. KKP har i lang tid svikta sin oppgave på dette området.

Vi har kritisert KKP for å snakke om «de sosialistiske landa i Østeuropa», når slike land ikke finnes. Å dele ut slike hedersbetegnelser til land med et byråkratkapitalistisk styre bidrar til å kompromittere sosialismen. For vårt parti er det et helt grunnleggende og avgjørende spørsmål hvor det ikke finnes mellomveier. Som eueorpeiske kommunister må vi si høyt og tydelig fra om at disse landa ikke er sosialistiske, men tvert om representerer en hån mot sosialismen.

Vi har studert enkelte sider ved de økonomiske reformene i Kina og kritisert ideen om at klassekampen dør ut i Kina. Vi har påvist at mange av reformene faktisk betyr å slippe til kapitalistiske krefter og dermed skjerpe klassemotsetningene i Kina.

I perioden har den tidligere enheten blant nordiske ml-partier og organisasjoner blitt sprengt. OFML på Færøyene har blitt pro-albanske dogmatikere, EIK(m-l)/KSI på Island

har gått i oppløsning, SKP har tatt store skritt i sosialdemokratisk og reformistisk retning, MLR i Finland har stort sett blitt ei idealistisk sekt uten røtter i finsk virkelighet. Det er også en del viktige motsigelser mellom AKP og KAP i Danmark om teoretiske spørsmål, men KAP er i dag den organisasjonen i Norden vi har best samarbeid med.

20 år etter den store polemikken finnes det intet ml-parti som er navnet verdig i de mest sentrale, de største og viktigste landa i Europa, slik som Vest-Tyskland, Italia, Frankrike og Spania. Det finnes en liten, men lovende revolusjonær organisasjon i Storbritannia og partiet Parti du Travail Belgique (PTB) i Belgia. Dette siste partiet samarbeider vi en del med i solidaritetsarbeid og faglig arbeid. PTB er vel utenom Norden det relativt sterkeste ml-partiet i Europa for tida.

På det nord-amerikanske kontinentet har begge de to partiene vi hadde forbindelser med gått fullstendig i oppløsning under høyrebølgen.

I perioden har vi forsterka våre forbindelser med de latin-amerikanske og sør-østasiatiske ml-partiene. Dette er de to regionene der det for tida finnes forholdsvis mange og forholdsvis store ml-partier.

3. KLASSEKAMPEN I NORGE

Også i Norge merkes den internasjonale økonomiske krise, sjøl om oljesektoren bidrar til å dempe virkningene. Den norske statens økonomi er fortsatt sterk. Men tradisjonell industri er hardt kriseramma.

Perioden har vært prega av en kraftig offensiv fra borgerskapets side mot arbeiderklassen og det arbeidende folket. Motkonjunkturpolitikken a la Keynes er oppgitt og erstatta med spare- og innstrammingspolitikk. Dette starta under DNA-regjeringa, og ble videreført av Høyre-regjeringa. DNAs langtidsplan blir nå satt ut i livet av Høyre.

Statens økonomiske politikk er en poli-

tikk som i første rekke tjener de store monopolene i eksport, både de statlige og de private. Denne politikken tar sikte på å styrke konkurranseevnen på verdensmarkedet og sikre profitten på bekostning av arbeiderklassens levestandard og arbeidsplasser.

I krisetider skjerpes konkurransen kapitalistene imellom, og den svakeste kapitalen går til grunne. Denne prosessen skjer for fullt i dagens Norge, støttet av en aktiv statlig strategi for å rasere «ulønnsom» kapital. Denne strategien kommer bl.a. til uttrykk i Buvik-utvalgets innstilling, som tar til orde for ei omfattende rasing av industrien i distrikts-Norge. Fordi en stor del av den produksjonen det er snakk om er bærebjelker i viktige industrisamfunn, vil ei slik rasing få enorme konsekvenser. Viktige industrier som Kirkenes, Sulitjelma, Mo i Rana, Sunndalsøra, Årdal, Odda, Tyssedal og Sauda vil bli fraflytta fortidsminner dersom utvalgets innstilling blir satt ut i livet. På samme vis trues en rekke småsteder i Nord-Norge som er avhengig av fiske og fiskeforedling.

En annen del av borgerskapets strategi for å berge profitten gjennom krisa er såkalt «slanking» av bedrifter, der en kvitter seg med de minst lønnsomme delene og beholder de enhetene som kan gi stor profitt. Et eksempel er «omstillinga» i Aker-gruppa, en slankekur som tok 5000 arbeidsplasser.

Alt i alt har arbeidsløsheten økt kraftig i perioden. Fra 1982 til 1983 ble arbeidsløsheten mer enn fordobla. Relativt store deler av arbeiderklassen står nå i en situasjon der de må slåss for å forsvare arbeidsplassen sin.

Tariffoppgjørene i årene 1980 til 1983 har ført til redusert kjøpekraft, og angrepene på lønna fortsetter. Som et ledd i kampen for å tvinge gjennom lavere lønninger, angripes de demokratiske rettighetene. Forhandlingsretten og streikretten uthules, og staten spiller en stadig større rolle i tariff-

oppgjørene. For 1984 har regjeringa Willoch lagt opp til reint lønnsdiktat. Den voksende arbeidsløsheten virker inn på arbeiderklassens kampvilje når det gjelder å slåss for lønna, og forskyver styrkeforholdet til borgerskapets fordel.

Borgerskapet forsøker også å redusere utgiftene til reproduksjon av arbeidskrafta ved å skjære ned på utgiftene til helse- og sosialvesenet, og til skolevesenet. Også i Norge er den såkalte «velferdsstaten» i ferd med å bli underminert.

Disse angrepene rammer arbeiderklassen og det arbeidende folket hadt. Ei gruppe som rammes spesielt, er ungdommen. Mange går rett fra skolebenken til arbeidsløshet, og har ikke en gang rett på arbeidsløshetstrygd.

Hittil er den mannlige delen av arbeiderklassen blitt hardere rammet av arbeidsløshet enn den kvinnelige, fordi de mest omfattende nedleggelsene har kommet i mannsdominerte bransjer. Men kvinnene rammes også hardt av krisa på andre måter: Dårligere økonomi tvinger kvinnene til økt småproduksjon i hjemmet, i stedet for å kjøpe varer og tjenester på markedet. Nedskjæringene på sosial- og helsesektoren betyr at mer omsorgsarbeid blir privat, og må gjøres av kvinnene. Kvinnenes dobbeltarbeid blir hardere, og det stilles større krav til kvinnene i familien, både psykisk og fysisk.

Angrepene på arbeiderklassens og det arbeidende folkets levekår akkompagneres av ei ideologisk kampanje for kalssesamarbeid og moderasjon. DDA- og LO-toppen er spydspissen for denne kampanja i arbeiderklassen. Å avstå fra å kjempe for egne krav framstilles som «solidaritet». Et bredt skikt av arbeideraristokrater i fagbevegelsen forsøker å legge ei klam hand over alle tillopp til kamp. Sosialdemokraten Finn Lied har i en berømt artikkel i Aftenposten tatt til orde for at «spørsmålet om vi fortatt skal være en konkurransedyktig industrinasjon» er «av en slik betydning for nasjonens fremtid

at det burde la seg heve over den polariserte debatt fordi fellesinteressene er så overveldende.»

Borgerskapet har i stor grad klart å utnytte det parlamentariske systemet til å dekke over ansvaret for nedskjæringsspolitikken på offentlig sektor. Flere og flere oppgaver er blitt overført fra statlig til kommunalt ansvar, under slagordet «lokaldemokrati», samtidig som de statlige overføringene ikke har økt tilsvarende. Resultatet er krise i den kommunale og fylkeskommunale økonomien. Lokalpolitikerne får ansvaret med å administrere nedskjæringene og begrunne dem overfor velgerne med at det «ikke finnes penger». Samtidig har staten driftsoverskudd og store valutareserver.

Utviklinga av den økonomiske krisa har ført med seg ulike tendenser i arbeiderklassen og det arbeidende folket:

- En oppblomstring av reaksjonær ideologi. Dette har bl.a. kommet til uttrykk i økt stemmetall på Fremskrittspartiet, og i økende rasisme retta mot innvandrere fra den tredje verden.

- Tendenser til møkt klassesamarbeid for å berge «sin» kapitalist og dermed egne arbeidsplasser. Det har vært flere eksempler på at bedriftsklubber har gått med på reine lønnsnedslag for å «redde» arbeidsplassene.

- Økt kampvilje og solidaritet. Eksempler på dette er den langvarige kampen i Tyssedal og i Sulis mot nedlegging av hjørnesteinsbedrifter, en kamp som har mobilisert hele lokalsamfunnene. Tendensen til gjensidig støtte mellom truete industristeder er svært oppmuntrende og varsler om et nytt nivå i arbeiderklassens kamp mot krisa. Også på en rekke mindre bedrifter er nedlegningsstrusler møtt med kamp. Særlig viktig å merke seg er flere kvinnearbeidsplasser der dette har skjedd. Kvinnene spilte også en stor rolle i kampene for å bevare Tyssedal og Sulis.

Aksjonen «Ja til arbeid» høsten –83 var

den første større, samla manifestasjonen mot arbeidsløsheten. Ei rekke fagforeninger, yrkesskoler, arbeidsløse ungdom demonstrerte sammen bl.a. under parola «kamp mot oppsigelser og permitteringer».

I 1981 gikk 60 000 arbeidere i privat sektor til den hittil støste «ulovlige streiken» som har vært i protest mot taket på lønnsglidninga. I 1982 streika transportarbeiderne fra 20. april til 5. mai i forbindelse med tariffoppgjøret. Streiken ble møtt med voldsom hets i avisene, og politiet ble satt inn mot transportarbeidernes forsøk på å hindre streikebryteri. En så skjerpa situasjon i forbindelse med en lovlig streik har det ikke vært på svært lenge. Regjeringa grep inn med tvungen voldgift mot streiken. Samme år var det NNN-streik. Konflikten ble løst etter mekling.

Høsten 1982 streika arbeiderne ved Vinmonpolet for å få oppfylt en allerede inngått avtale. Streiken var svært langvarig, og ble voldsomt angrepet. Vinmonpolarbeiderne viste en beundringsverdig styrke og gikk til sist seirende ut av streiken.

Det har også vært flere eksempler på at ansatte i helse- og sosialsektoren, og i skolevesenet, har aksjonert mot statens nedskjæringspolitikk.

Den økende rasismen har møtt motbør, om enn i altfor liten grad. Nazitrusselet om innvandrerelevne fra Sagene skole i Oslo i forbindelse med 17. mai 1983 ble utgangspunktet for en brei, antirasistisk manifestasjon.

Trass i disse og andre eksempler er imidlertid borgerskapet, også i Norge, kraftig på offensiven i forhold til arbeiderklassen og det arbeidende folket. Klassesamarbeidslinja står sterkere enn klassekamplinja. Reformismen står uhyre sterkt, og det er langt igjen før DNA- og LO-ledelsen er avslørt som monopolkapitalens politikere. Dette viste seg bl.a. i forbindelse med valgresultatet i 1983, der DNA hadde en betydelig prosen-

tvis framgang.

Den andre store saka som har prega klassekampen i Norge i perioden, er krigsfaren. Faren for en tredje verdenskrig mellom de to imperialistiske supermaktene Sovjet og USA er blitt tydelig for stadig flere. Den såkalte «fredsbevegelsen», særlig organisasjonen Nei til atomvåpen, har hatt en voldsom oppblomstring. NTA har stått i spissen for de største demonstrasjonene i Norge siden EEC-kampen.

Fredsbevegelsens politiske linje er et farlig og feilaktig svar på den krigsfrykten som svært mange føler. Fredsbevegelsen sprer pasifisme og unnfallenhet overfor den farligste supermakta, Sovjet. NKP, det norske støttepartiet tli verdense mest aggressive supermakt, behandles som en stuerein samarbeidspartner. Fredsbevegelsen sprer europeisk sjåvinisme og ei holdning til frigjøringskamper som farlige gnister som kan antenne en verdensbrann. Den «freden» fredsbevegelsen i praksis kjemper for, er en fred basert på imperialistisk undertrykking, der den nasjonale sjølråderetten og retten til sosial frigjøring ikke teller.

Av de politiske partiene er det SV som mest aktivt har markedsført fredsbevegelsens politikk i Norge. Men bevgelsen har også betydelig innflytelse i DNA, og i store deler av arbeideraristokratiet i fagbevegelsen.

Den tradisjonelle NATO-politikken, som regjeringa Willoch står for, er også et farlig og feilaktig svar på krigsfaren. Denne politikken legger opp til at Norge skal «forsvares» med amerikanske atomvåpen, og gjør

Norge avhengig av amerikansk «hjelp» i tilfelle et invasjonforsøk. Denne politikken knytter Norge til USAs imperialistiske interesser. NATO-tilhengerne propaganderer dessuten aktivt at Norge ikke vil være i stand til å forsvare seg sjøl, og legger slik grunnlaget for kapitulasjonisme i tilfelle krig. Regjeringa Willoch utmerker seg dessuten ved en nesegrus servilitet overfor den imperialistiske supermakta USA og dens overgrep overfor andre nasjoner.

I kampen mot den økonomiske krise har partiet klart å etablere seg som en ledende kraft som evner å utløse kamptendenser som finnes i arbeiderklassen. Det er en stor svakhet at partiet ikke har klart å spille en tilsvarende rolle i kampen mot krigen. Gallupundersøkelser viser at det store flertallet av folk i Norge både er mot atomvåpen og for å forsvare landet sitt. Det burde derfor være et godt grunnlag i folket for AKP(m-l)s forsvarspolitik. Dette potensialet har partiet ikke klart å utløse.

I siste halvdel av 70-åra og første del av 80-åra har samenes nasjonale, anti-imperialistiske kamp mot det norske borgerskapet også satt sitt preg på klassekampen i Norge. Det skarpeste uttrykket for denne kampen var motstanden mot utbygging av Alta/Kautokeino-vassdraget, som pågikk over flere år og mobiliserte tusenvis av mennesker, både samer og nordmenn. Sjøl om denne kampen endte med nederlag, førte den til økte politisk bevissthet om samenes nasjonale rettigheter og den norske statens imperialistiske overgrep mot samene.

II. Partikampen og landsmøtet i 1980

Landsmøtet i 1980 kom etter den skarpeste og mest omfattende partikampen vi noen gang har hatt i AKP(m-l). Landsmøtets analyse gikk ut på at det var krise i partiet, og at det eksisterte en kraftig høyretendens som på kort sikt trua med å likvidere partiet som

kommunistisk parti. Siden situasjonen den gangen ble vurdert som så alvorlig, er det naturlig at denne beretninga bruker en del plass på å vurdere landsmøtets konklusjoner og utviklinga siden.

Trass i at oppfatningene sto steilt mot

hverandre i partikampen, var det et ganske enhetlig landsmøte som slo fast hva det så som hovedproblemet i partiet:

Landsmøtet sa at «hovedfaren i partiet er et moderne-revisjonistisk høyreavvik». Med dette mente landsmøtet særlig et «forsøk på å revidere partiets generallinje på helt avgjørende områder som den demokratiske sentralismen, proletariatets diktatur, partiets rolle osv.» Altså forsøk på å endre partiets karakter av et revolusjonært ml-parti blir framstilt som kjerna i høyreavviket.

Med angrep på den demokratiske sentralismen ble det bl.a. sikta til forslag om å oppheve vedtektenes fraksjonsforbud, og til den organiserte fraksjonismen mot SK som ble drevet av den nylig avgåtte formannen i Oslo-partiet, som også var SK-medlem. Med angrep på proletariatets diktatur ble det særlig sikta til standpunkter av den typen signaturen «Melis» fremma i Klassekampen: Dersom 51% av befolkninga var for partiet Høyre, skulle proletariatet og partiet trekke seg tilbake uten kamp og overlate arenaen til borgerskapet. Med angrep på partiets rolle ble det sikta til standpunkter som gikk ut på at partiet var selve årsaken til kontrarevolusjon i tidligere sosialistiske land, at partiet i hovedsak var en trussel mot sosialismen og derfor måtte ha minst mulig makt.

Landsmøtet sa også at det for øvrig fantes høyreavvik i form av økonomisme, liberalisme, høyrefeil i taktikk, i indre partiliv og unnfallenhet overfor press fra sosialimperialismen. Landsmøtet tok opp problemene med høyreavvik på arbeidsplassene, med økonomisme, snevert faglig arbeid osv. Landsmøtet så dette som avvik som på lengre sikt trua partiets karakter. Samtidig er det klart at landsmøtet likevel så dette som høyreavvik av en annen karakter enn det direkte frontalangrepet på partiets hovedlinje.

Den daværende partiledelsen framstilte hovedinnholdet i partikampen som en kamp mot høyrelinjer. Ikke alle delte denne opp-

fatninga. Mange kamerater mente av hovedinnholdet i partikampen var grunnplanets opprør mot SKs udemokratiske måte å lede partiet på.

Ettersom de politiske diskusjonene før landsmøtet utvikla seg, slutta flere og flere partimedlemmer seg til SKs analyse av hva partikampen dreide seg om. Landsmøtet slutta seg til denne analysa. I ettertid må vi slå fast at analysen av høyrefaren i partiet var riktig, og at det var helt korrekt av det daværende SK å reise kampen mot denne. Det er faktisk få ml-partier i Vesten som har klart å ta opp kampen mot høyreutviklinga slik AKP har gjort. Mange partier og grupper har hatt indre kamper som har likna på vår partikamp, men stort sett med motsatt utfall.

Den viktigste feilen landsmøtet gjorde, var kanskje å overvurdere hvor langt en var kommet i kampen mot høyre, og i å skape enhet i partiet, i og med landsmøtets enhetlige vedtak. Landsmøtevedtaka ble møtt med tilfredshet fra flertallet av partiets medlemmer, mens et forholdsvis stort mindretall reagerte sterkt negativt. I tida etter landsmøte kom også høyre klarere fram på mange områder enn det gjorde under selve partikampen: Flere kjente partimedlemmer meldte seg ut og erklærte at de hadde forlatt marxismen-leninismen. Enkelte gikk også til voldsomme offentlige angrep på partiet. Et stort antall medlemmer meldte seg ut i «det stille», delvis fordi de var gått trett av hardt politisk arbeid, delvis på grunn av politisk uenighet. Allerede en god stund før landsmøtet var det en tendens til at kamerater som jobba i industrien, forlot denne til fordel for studier eller småborgerlige yrker. Denne tendensen fortsatte etter landsmøtet. I forbindelse med «Fredsmarsjen» i 1981 blussa det opp en stor partidiskusjon om holdninga til fredsbevegelsen — som mange partimedlemmer mente vi skulle slutte opp om. I ett distrikt, Hordaland, kom partikampen ett år

forsinka, og førte til ei betydelig avskalling.

Deler av denne utviklinga var ikke den nyvalgte partiledelsen skikkelig forberedt på. Den hadde ikke forutsett de omfattende utmeldingene. Den var heller ikke forberedt på at fredsbevegelsens ideer skulle slå så sterkt inn i partiet som de gjorde. Men vi kan ihvertfall slå fast at utviklinga i partiet i tida etter landsmøtet viste at landsmøtet ikke hadde *overvurdert* høyrefaren.

Landsmøtet slutta seg altså ikke til analysa om at hovedinnholdet i partikampen var grunnplanets opprør mot SKs udemokratiske måte å lede partiet på. Men det ble også retta skarp kritikk mot feil ved partidemokratiet i perioden.

Mye av denne kritikken var riktig og konstruktiv, og det var viktig at den om fram og fikk enhetlig oppslutning på landsmøtet. Mens det var SK som gikk i spissen for å utvikle analysen av høyrefeila og føre kampen mot dem, var det grunnplanet i partiet som i hovedsak førte an i kritikken av feil i partidemokratiet. Ei svært positiv side ved landsmøtet var slik at en klarte å holde to tanker i hodet på en gang.

I etterhånd kan vi imidlertid oppsummere en del problemer osm gjorde partikampen vanskeligere enn nødvendig. For det første: Feil i metoder for ledelse og kaderbehandling, særlig overfor mellomskiktet i Oslo, hadde gjennom ganske lang tid skapt et grunnlag for «opprør» mot SK. Når gnisten ble tent, eksploderte det. Dette fenomenet klarte ledelsen i liten grad å analysere. Resultatet var at de i for stor grad analyserte kampen som en «rein linjekamp» — og ikke så at denne linjekampen tildels ble forsterka og forvridd av andre forhold. På den andre sida gjorde en del kamerater på mellomplanet den feilen å se mer eller mindre bort fra de politiske stridsspørsmåla, og gjøre kampen mot SK til hovedsaken. Partiopposisjonen i Oslo (og antakelig også utover landet) bestod slik av folk med tildels svært uli-

ke politiske *standpunkter* — men som i den daværende situasjonen ønska å gjøre kritikken av SK til hovedsaken. Feil fra ledelsens side i patikampen (for lite lydhørhet overfor kritikk, tendens til harde slag) gjorde det lettere for virkelige høyrelementer å samle kritisk innstilte kamerater rundt seg. De politiske linjene kampen dreide seg om, var dessuten uklare i startfasen, og mye ble konsentrert om spørsmålet om fraksjonisme og vedtektsbrudd i SK, som de vanlige partimedlemmene hadde vansker med å ta stilling til.

De ledende høyreopposisjonelle unnlot dessuten å legge fram sine politiske standpunkter i sin fulle bredde for partiets medlemmer, men prøvde i stedet å ri på ei bølge av kritikk mot SK. Etterhvert som de politiske skillelinjene ble klarere, forandra også stemninga og styrkeforholdet i partiet seg.

Før landsmøtet stilte deler av høyreopposisjoenn parolen om å styrte partiledelsen. Landsmøtet avviste ei sånn mistillitslinje. Det var riktig. På den andre sida førte dette til at en del individuell kaderkritikk blei dårlig behandla. Det er sjølsagt et behov for partiet å få diskutert spesielt de ledende kameratene, og det er særlig viktig at kritikk av dem får en seriøs behandling. Derfor må forholda legges til rette for at dette kan gjøres bedre allerede ved det kommende landsmøtet, så langt hensynet til sikkerhet og organisatoriske forhold tillater.

I vedtaket fra landsmøtet blir spesielt kameratene i det daværende faglige utvalget nevnt. Det blir nevnt at de hadde reist riktig kritikk av SKs nedprioritering av det faglige arbeidet, og de blir kritisert for sentrisme i forhold til høyreavviket i partiet.

Kritikken for nedprioritering av det faglige arbeidet var meget viktig. Det dreier seg om en strategisk feil i forhold til innretting på arbeiderklassen. Feilen fortsatte inn i denne landsmøteperioden, og den er ennå ikke ferdig korrigert.

Det er også riktig av landsmøtet å kritisere tendenser til forsonlighet med høyreavviket. Men i dag må det slås fast at de kameratene det dreide seg om har jobba seriøst og lojalt for partiets interesser i hele perioden. På tross av uenigheter har de jobba hardt for partiet. Dette har vært et vesentlig bidrag til å forene kamerater som sto mot hverandre i partikampen og til å utvikle partiets arbeid.

Når det gjaldt arbeidet med å korrigere høyreavviket, dro landsmøtet opp denne linja: «Høyreavviket er omfattende og har hatt stor støtte. Derfor er det sjølsagt viktig at vi ikke bare gjør en formell og overflatisk korrigering. Vi må være grundige, gjenreise studiene i marxismen-leninismen, styrke kaderfostringa, spesielt fostre mange kvinnelige kadre og kombinere studier og teoretiske diskusjoner med en mer aktiv innsats i klassekampen. Diskusjonene må føres på en saklig og kameratslig måte. Gjennom en slik korrigeringsbevegelse kan partiet styrke seg, slik at det i framtida blir mer motstandsdyktig overfor revisjonistisk innflytelse.»

Det var riktig av landsmøtet å avvise ei rask og hardhendt anti-høyre-kampanje som metoden for å korrigere feila. Ei slin kampanje ville ikke vært i stand til å løse problemene i partiet. Det var dessuten en viktig oppgave å forene kamerater som hadde stått på ulike standpunkter i partikampen til felles arbeid for å styrke partiet. Ei åpen og fri meningsbrytning om uavklarte teoretiske og politiske stridsspørsmål – uten harde

slag og stempling, var også helt nødvendig.

Vedtaket om at det ikke skulle drives noen anti-høyre-kampanje ble imidlertid til en viss grad ei sovepute for det nyvalgte SK. Landsmøtet slo fast at høyreavviket på ingen måte var ferdig analysert. Den analysa som ble lagt fram, og fikk tilslutning på landsmøtet, var også lite konkret på flere områder. Men etter landsmøtet ble det ikke gjort noe systematisk arbeid med å viderutvikle denne analyse fra den nye ledelsens side. Dette gjorde også at det ble vanskelig å drive en langsiktig korrigeringsbevegelse på systematisk vis. Langtidsplanen for landsmøteperioden, den første i sitt slag i partiets historie, var ei riktig ramme om en slik korrigeringsbevegelse, og er i hovedsak blitt fulgt. Men på endel viktige områder kom korrigeringsarbeidet seint i gang.

SK har altså i hovedsak fulgt linja med ei langsiktig korrigering av høyreavviket. Men denne korrigeringa har ikke vært leda fast nok og systematisk nok. Dette er en høyrefeil fra SKs side som har gjort at vi kanskje er kommet kortere enn det som hadde vært mulig. Det var også en feil at den videre analysa og konkretiseringa av høyreavviket ble sluppet etter landsmøtet.

Ett av de viktigste kriteriene for å bedømme om det nye SK staka opp en riktig kurs for å få partiet på rett kjøll etter partikrisa, er om den langtidsplanen som ble laga for partiets arbeid fram til neste landsmøte, hadde ei riktig innretning. Neste avsnitt vil derfor ta for seg planen og hvordan den er gjennomført.

III. Gjennomføringa av partiets langtidsplan

Langtidsplanen for partiets arbeid fram til landsmøtet i 1984 ble vedtatt av SK etter høring i partiet. Planen trådte i kraft fra nyttår 1982, og følgende områder ble utpekt som høyt prioriterte:

– Skolering, partidiskusjoner

- Styrke innrettinga på arbeiderklassen
- Forsvars- og fredspolitikk, anti-imperialistisk arbeid
- «Klassekampen»
- Valgkamp, parlamentarisk arbeid
- Styrking av partiorganisasjonen/

partiekonomien.

Som lavere prioriterte områder ble følgende nevnt:

- Ungdomsarbeid
- Boligkamp
- Kvinnepolitisk arbeid

Planen var utarbeida på grunnlag av en vurdering både av den indre situasjonen i partiet og av situasjonen i Klassekampen. Når det gjaldt den indre situasjonen i partiet, ble følgende forhold trukket fram: Partiet var tallmessig svekka. En god del lag var prega av organisatorisk oppløsning. Det var uengighet og usikkerhet rundt flere politiske og ideologiske spørsmål. Når det gjaldt utviklinga av klassekampen ble den økende krigsfaren trukket fram, sammen med mulighetene for skjerpet klassekamp her hjemme ettersom den økonomiske krisa ble verre. Ut fra dette forsøkte SK å lage en plan som var nøktern, samtidig som den tok vare på de viktigste oppgavene, som ikke var ensidig, men hadde god balanse mellom intern konsolidering og ekstern politikk.

1. SKOLERING, PARTIDISKUSJONER

Landsmøtet slo fast at studier i marxismen-leninismen var ett av de viktigste tiltaka for å gjøre partiet mindre sårbart overfor revisjonistisk påvirkning. Studier og teoretisk arbeid fikk i tråd med dette en framkutt plass i partiets langtidsplan for landsmøteperioden.

Det gikk imidlertid ett år etter landsmøtet før SK klarte å opprette et fungerende studieutvalg leda av en SK-kamerat.

I løpet av perioden har følgende studier stått på planen:

– Studier i «Hva må gjøres» av Lenin. Siktemålet var å bedre forståelsen for forskjellen mellom kommunisme og økonomisme, og lette oppgjøret med økonomistiske feil i partiets egen praksis. Disse studiene er ikke systematisk oppsummert. Etter det vi veit, ble de ujevnt gjennomført. For en del

lag og kamerater betydde studiene en grundigere forståelse for økonomistiske feil i egen praksis, og av betydninga av å styrke partipropagandaen og den sjølstendige, kommunistiske profilen. Men som helhet var resultat av HMG-studiene små. Dette skyldtes delvis manglende ledelse fra SKs side, delvis at studiene ble forsøkt pressa inn i en partiplan som var tett nok fra før. Det var også en viss studiefiendtlighet i deler av partiet på dette tidspunktet, særlig overfor klassikerstudier med så nær tilknytning til de stridsspørsmåla som hadde vært oppe i partikampen før forrige landsmøte.

– Studier i den historiske materialismen med partiets studiebok «Sosialisme, kapitalisme» som materiale. Siktemålet var å forberede studiene i politisk økonomi, og legge et materialistisk grunnlag for sosialismediskusjonen.

– Studier av «Sosialismens utvikling fra utopi til vitenskap» av Engels i forbindelse med sosialismediskusjonen. Dette var en utdyping av studiene i den historiske materialismen, men mer direkte retta inn på spørsmålet om sosialismen med nødvendighet må springe ut av de indre motsigelsene i kapitalismen.

Studiene i den historiske materialismen, både de med utgangspunkt i studieboka og de med utgangspunkt i boka til Engels, ble også ujevnt gjennomført. Særlig Engels-studiene ble imidlertid gjennomført av en betydelig større del av partiet enn HMG-studiene. Utbyttet varierte. Også her må det pekes på svakheter i SKs ledelse. Studieopplegget var lite spenstig og utfordrende. Flere distrikter klarte å rette på dette gjennom egne tiltak. Der det ble gjennomført, ble utbyttet langt bedre enn der laga ble overlatt til seg sjøl og studieopplegget i TF.

Trass i svakhetene har studiene i historisk materialisme betydd viktige framganger når det gjelder å skolere partiet i grunnleggende spørsmål i marxismen.

— Studier i Kapitalen.

Lagsstudiene over Kapitalen ble møtt med entusiasme og gjennomført samvittighetsfullt de fleste steder. SKs grep om ledelsen av disse studiene har vært langt bedre enn ledelsen av de foregående studiene. Distriktene har også nedlagt mye arbeid i å lede studiene, gjennom studielederkonferanser, delvis også kaderkurs for «viderekomne». Studiene i Kapitalen har betydd at partiet har fått et visst grep om grunntrekka i politisk økonomi. Videre har det vokst fram et nytt skikt av kamerater som i forhold til partiets tidligere nivå er godt skolert i emnet. Sjøl om det er langt igjen før vi har en grundig vitenskapelig forståelse av kapitalismens (og ikke minst sosialismens!) politiske økonomi, betyr disse resultatene likevel et helt nytt nivå i partiet.

Særlig positivt er det at kvinnene i partiet har gått i spissen for Kapitalen-studiene. Egne seminarer i politisk økonomi for kvinner har vært avholdt en rekke steder.

Studier og teoretisk arbeid har ikke bare vært drevet på lagsnivå. En lang rekke lokale seminarer har vært holdt over emner som historisk materialisme, sosialisme, politisk økonomi osv. I tillegg har det vært avholdt Dokka-seminar om ulike emner hver høst.

Rundt forrige landsmøte og i tida rett etterpå var det en betydelig studiefinendtlighet i deler av partiet, som bl.a. kom til uttrykk gjennom motstand mot innsamlingskampanje for å utgi Kapitalen, og mot planene om Kapitalen-studier. Mange frykta at klassikerstudiene ville bli «dogmatiske bibelstudier».

Denne typen studiefiendtlighet er det lite av i partiet i dag. Studiene er heller ikke blitt dogmatiske «bibelstudier». Tvert imot har studiene stimulert til debatt og kritisk prøving mot dagens virkelighet. Det er et langt bedre klima for kritisk og sjøstendig tenking i partiet enn tidligere, og det stilles større krav til vitenskapelighet og fakta når

det gjelder å begrunne synspunkter og teorier. Dette er ei svært positiv utvikling.

Partiets teoretiske tidsskrift, Røde Fane, er prega av utviklinga i partiets teoretiske arbeid for øvrig: Det er mer prega av debatt, av personlig farga innlegg og til dels nye analyser, nytt materiale enn av «autoriserte» artikler. Dette er ei positiv utvikling, og har gjort bladet mer verdifullt som teoretisk tidsskrift. Det er imidlertid grunn til å stille spørsmålstegn ved hvilken rolle Røde Fane spiller i partiets liv. Bladet blir lest grundig bare av et mindretall av partiets medlemmer (?). SKs ledelse over bladet har vært svak, til dels mangla helt, redaktørene har skifta hyppig, og i perioder har det vært basert på reine kriseløsninger. Ei slik behandling er helt ute av takt med den betydninga det teoretiske tidsskriftet bør ha for et kommunistisk parti.

I den siste tida er imidlertid SKs ledelse over bladet styrka. SK har også jobba for å få en reell ledelse for bladet og redaksjonen har utvikla bladet på en god måte.

Gjentatte ganger har kamerater pekt på behovet for skoleringsstilbud som i form og innhold er spesielt innretta på arbeidere. Dette er et svært viktig spørsmål som det er blitt gjort lite for å løse i perioden. Partimedlemmer med en småborgerlig/intellektuell bakgrunn har gjennomgående mer trening i å lese og i å formulere seg skriftlig enn partimedlemmer fra arbeiderklassen. Spontan kan dette føre til at det er de med småborgerlig/intellektuell bakgrunn som dominerer i studievirksomheten og de teoretiske debattene. Dette er også tilfelle i AKP(m-l). Derfor trengs det særegne tiltak for å styrke medlemmene fra arbeiderklassen på dette området. Ett viktig først skritt er imidlertid utgivelsen av en egen studiesirkel innretta på arbeidere høsten 1983. Sirkelen var utarbeida under ledelse av Faglig Utvalg.

I planen for studier og teoretisk arbeid i

perioden inngikk også at det skulle opprettes en partiskole. Dette er ikke gjennomført.

Det er en svakhet ved partiets studiearbeid at vi ikke har et systematisk opplegg for grunnskoloring av partiets medlemmer.

SOSIALISMEDISKUSJONEN

Landsmøtet i 1980 fatta vedtak om at sosialismediskusjonen i partiet skulle fortsette. Det var imidlertid uengihet om hvordan denne diskusjonen skulle føres. En del kamerater mente at det viktigste var å fortsette diskusjonen av de problemstillingene som hadde vært oppe før landsmøtet: Partiets særstilling, demokratiet under sosialismen. SK sto imidlertid for at diskusjonen måtte føres på en mye breiere basis, og måtte kombineres med studier i historisk materialisme og politisk økonomi. Problemstillingene som angikk overbygninga kunne ikke studeres isolert fra det økonomiske grunnlaget for sosialismen.

Denne siste linja for sosialismediskusjonen fikk oppslutning på en konferanse for alle DS'ene, og det er i hovedsak den som er blitt gjennomført.

Sosialismediskusjonen har pågått i mange former i perioden. Det har vært avholdt en lang rekke lokale seminarer i tilknytning til diskusjonen. Emner med tilknytning til sosialismediskusjonen har stått på kursprogrammet for Dokka hvert halvår. Røde Fane har brakt mye stoff om temaet, og debatten har gått i Klassekampens spalter. Problemstillinger som har vært tatt opp til diskusjon har både dreid seg om sosialismens økonomiske problemer, det politiske systemet under sosialismen, sosialismens historiske erfaringer, særlig i Sovjet og Kina.

Før prinsippprogramdiskusjonen tok til, var det avsatt to obligatoriske møter om sosialismen i laga. Det ene var høsten -82, med utgangspunkt bl.a. i Engels: «Sosialismens utvikling fra utopi til vitenskap.» Det

andre møtet skulle gjennomføres våren -82 med utgangspunkt bl.a. i partiformannens «teser om sosialismen» i Røde Fane. Hvorfor dette gikk, er ikke oppsummert.

En viktig feil ved sosialismediskusjonen slik den har vært leda og gjennomført, er at de interessante diskusjonene i for stor grad har gått utenom laga og i stedet blomstra i KK, Røde Fane og på ulike typer kurs og seminarer. Medlemmer har kritisert denne sida ved opplegget, og denne kritikken er riktig. Denne feilen har betydd en svekkelse av partidemokratiet, og er nærmere behandla i avsnittet om utviklinga av partidemokratiet lengre bak i beretninga.

Trass i disse feila har sosialismediskusjonen brakt oss et godt stykke framover. Gjennom enkeltpersoners og utvalgs arbeid er det blitt brakt fram mye nytt materiale og mange nye synspunkter. Lagsdebatten og den eksterne debatten har dessuten ført til at partiet har et annet grunnlag å stå på nå enn før forrige landsmøte:

— Mens det før forrige landsmøte var sterke utopiske og idealistiske innslag i debatten, har vi nå et mer felles grunnlag i den historiske materialismen. Det er få som ser på sosialismen som et idealsamfunn der vi kan velge fritt på øverste hylle.

— Forståelsen for at vi ikke kan kopiere modeller fra andre land, andre historiske omstendigheter, men må bygge en egen sosialistisk strategi på grunnlag av en konkret analyse av forholda i Norge, har også styrka seg. Det er mindre dogmatisme enn tidligere.

Begge disse tendensene betyr at *vitenskapeligheten* i vårt syn på sosialismen har styrka seg.

— Vi har fått en klarere forståelse for sosialismen som et *overgangssamfunn* mellom kapitalismen og kommunisme, ikke et konsolidert system og endelig mål. Dette betyr bl.a. at vi har et langt bedre utgangspunkt

for å analysere klassekampen under sosialismen og faren for gjenoppbygging av kapitalismen.

lismen og det økonomiske grunnlaget for dette.

III. Partiet og arbeiderklassen

«Men borgerskapet har ikke bare skapt de våpna som vil bringe død over borgerskapet sjøl. Det har også skapt de menneskene som vil komme til å bruke disse våpna — den moderne arbeiderklassen — proletariatet.»

(Marx, Engels:

Det Kommunistiske Manifest)

I den marxistiske analysen av kapitalismens utvikling blir det vitenskapelig vist at en spesiell klasse vil og må ha den avgjørende rollen i å styrte borgerskapet og opprette et samfunnssystem som ikke bygger på menneskers utbytting av mennesker, nemlig arbeiderklassen.

Vårt parti har hele tida slutta seg til denne analysen og derfor satt arbeidet med og i arbeiderklassen som klasseinnrettinga på partiets arbeid. I prinsippet har det aldri vært tvil om dette. Men i praksis har det gang på gang oppstått avvik fra denne hovedkursen. Disse avvikene har sine sosiale røtter.

Etterkrigstida ga en voldsom vekst på utdanningsvesen og de såkalte tertiærnæringene. I samfunnet blei dette utlagt som et bevis på at den tradisjonelle arbeiderklassen var på vei t. I de nye sosiale gruppene som oppsto med utdanningsekspløsjonen og utvidelse av intellektuelt administrativt arbeid oppsto det også i disse sjikta sjøl ei oppfatning om at de var verdens navle. Den nye ml-bevegelsen har hele tida ført kamp mot slike oppfatninger samtidig som vi har vært sterkt prega av disse sjikta sjøl.

Før partistiftelsen utarbeida vi en klasseanalyse som viste at industriarbeiderklassen i Norge langt fra var på tilbakegang,

men tvert imot i vekst. Dette brukte vi til å understreke arbeiderklassens strategiske rolle. Og industriarbeiderklassen vokste faktisk ganske kraftig fra 60-åra og fram til 1974–75. (Se f.eks. Buvik-utvalgets innstilling, diagram s. 46.) Men denne veksten er erstatta av en like kraftig tilbakegang. Sjøl om vår gamle analyse var riktig, var den altså mangelfull, fordi den ikke fanga opp tendenser som ville slå ut på lengre sikt. Nå er bildet slik: Hvis vi regner med alle sysselsatte, deltid og heltid, så utgjør arbeiderne i industri, bygg og anlegg 23% av totalen. (Deltidsarbeidere inkludert, Folketellinga 1980.) I 1970 utgjorde de 33% av alle heltidsarbeidende. I en by som Oslo har tallet på arbeidere i industri, bygg og anlegg falt absolutt og relativt med en tredel — til 16%. Og dette var før de store nedleggingene av verksteidindustri på begynnelsen av åttitallet og det var før datarevolusjonen med bruk av roboter og helautomatiske maskiner har begynt for alvor.

Til gjengjeld har det oppstått nye grupper i arbeiderklassen og i grenselandet mellom arbeiderklassen og andre klasser.

Disse store sosiale endringene har forsterka forestillinga om at industriarbeiderne har utspilt sin rolle. Dette har kommet klart til uttrykk i DNA og SV. SV har til og med formulert dette programatisk i parolen «Farvel til proletariatet.»

Men disse oppfatningene har også slått inn i vårt parti. Dette er det viktigste sosiale og ideologiske grunnlaget for at det i perioden har vært åpen og skjult kamp om innrettinga på arbeiderklassen.

Den forrige sentralkomiteen blei rettmessig kritisert av landsmøtet for ikke å ha sør-

ga for ei skikkelig innretting på arbeiderklassen. Den gjorde en sjølkritikk overfor landsmøtet og medlemmene for denne feilen.

For å korrigere denne feilen og oppfylle landsmøtets krav vedtok den nye sentralkomiteen bl.a. å utnevne et SK/AU-medlem som faglig leder. Om lag ett år seinere trakk denne kameraten seg fra SK. Kameraten sa seg villig til å fortsette å lede Faglig Utvalg fram til en bestemt tidsfrist. Dette var for å unngå akutt krise i ledelsen av det faglige arbeidet, og for å gi SK tid til å finne en ny faglig leder. Ei tid seinere, før den avtale fristen, slutta kameraten i praksis å fungere. Dette skjedde midt under transportstreiken, og førte til alvorlige problemer. Bare lojal innsats fra de andre medlemmene av Faglig Utvalg gjorde at vi unngikk et sammenbrudd på dette området. Dette var en stor personlig feil av kameraten.

SK og SK/AU må imidlertid ta hovedansvaret for feila i det faglige arbeidet. Arbeidet i faglig utvalg ble ikke fulgt opp og kontrollert, sjøl om vi fikk fler signaler om at situasjonen ikke var tilfredsstillende.

Når den faglige lederen var utnevnt, regna SK med at intensjonene i landsmøtets vedtak var innfridd. I virkeligheten ble dette ei sovepute, det faglige arbeidet og innrettinga på arbeiderklassen ble ikke en kollektiv oppgave for partiledelsen. Den øyeblikkelige krisa tvang imidlertid SK til en gjennomgripende omvurdering av det faglige arbeidets plass i partiarbeidet, og dermed også til at det ble skapt en ledelse for dette arbeidet som var i stand til å gjennomføre ei korrigeringsring.

På landsmøtet blei det konstatert at det eksisterte ei økonomistisk høyrelinje i partiets faglige arbeid. Det kommunistiske arbeidet; kampen for å utvikle, ikke bare den økonomiske, men også den politiske og teoretiske kampen, var langt på vei trengt til side for det daglige tillitsmannsarbeidet. Par-

tiet erkjente i 1980 at det eksisterer en fare for at vi blir slukt av det sosialdemokratiske apparatet og forma i sosialdemokratenes bilde. Det store flertallet av partiets tillitsfolk har et sterkt ønske om å komme ut av denne situasjonen.

På landsmøtet blei det også pekt på at det var ei avproletarisering under utvikling i partiet. Folk som hadde forlatt utdanning eller småborgerlig yrke for en jobb i industrien var på vei tilbake. I en del tilfelle dreide dette seg om folk med ei småborgerlig innstilling. Men det var også andre forhold som spilte inn. Mangel på ledelse fra SKs side gjorde at mange ikke så vitsen med arbeidet i industrien. For andre spilte også den generelle nedbygginga av industrien inn. De var nødt til å finne andre jobber. Og for våre kvinnelige industriarbeidere var det i all hovedsak det slitsomme dobbeltarbeidet som spilte inn. Men så lenge det ikke blei tatt noe grep sentralt for å motvirke den spontane utviklinga, måtte den bare aksellerere.

Da SK hadde omorganisert det faglige arbeidet gjorde partiledelsen sjølkritikk overfor en tillitsmannskonferanse sommeren 1982. Denne sjølkritikken blei møtt med forventende tillit. Kameratene så positivt på at ledelsen hadde innsett feila, men var samtidig skeptiske til at det ville skje noen vesentlige endringer.

I dag kan vi slå fast at det har skjedd viktige endringer. Grunnlaget for disse endringene ligger i den strategiske planen som SK vedtok etter en langvarig høringsrunde i partiet. I denne planen blir det lagt opp til å skolere hele partiet i grunnleggende marxistisk teori og særlig politisk økonomi. Samtidig som det går fram at denne skolering skal forenes med vår revolusjonære praksis. Uten en teoretisk opprustning hadde det ikke vært mulig å få ei kvalitativ nivåheving på det faglige arbeidet, eller å forene dette arbeidet med andre deler av partiets arbeid. Men med denne nivåhevinga blir det lettere

for partiet på arbeidsplassene å drive konkret systemkritikk og kritikk av sosialdemokratiet.

Da DNA kom i opposisjon etter stortingsvalget i 1981 oppsto det en fare for at vi og våre faglige tillistmenn skulle fanges i DNAs «fireårskrig mot de blå». Vi kunne falt i en av to grøfter: Enten blitt en del av den sosialdemokratiske fronten mot Høyre, slik SV er blitt, eller slått over i skjelling og smelting på sosialdemokratiet uten djupe innhold uten en egen konkret politikk. I så fall ville vi blitt totalt isolert.

Vi kan i dag slå fast at vi ikke har gått i denne fella. Vi har gjort feil, og vi har hatt indre revninger i diskusjonen om hvordan vi skal unngå disse to grøftene. Men for perioden som helhet må vi si at vi har tatt opp kampen mot sosialdemokratiets hegemoni i fagbevegelsen og svekka dette hegemoniet til fordel for ei styrking av klassekampinja.

Samtidig er det viktig å oppsummere konkret hvordan kampen mellom reformismen og en revolusjonær politikk har stått i partiet på dette området, og om partiet har vært i stand til å spille en ledende rolle i de kampene arbeiderklassen har ført mot borgerskapet.

Når det gjelder lønnskampen, må det være rett å slå fast at partiet hele tida har stått konsekvent på arbeiderklassens side, vi har krevd kjøpekrafta opprettholdt, kjempa for forbundsvise oppgjør og oppfordra til å stemme nei og ta streikevåpenet i bruk når de taktiske mulighetene har liggi til rette for det. Sjøl om vi er relativt svake organisatorisk i fagbevegelsen, har vi en ganske stor politisk innflytelse. Partiet har vist fleksibilitet og taktisk evne til å forene og lede relativt store bevegelser i tariffkampen. Et eksempel er kampen for forbundsvise oppgjør, et annet eksempel er den såkalt «ulovlige streiken» 1. juli 1981, da 60 000 arbeidere streika mot taket på lønnsglidninga.

Denne streiken var et direkte resultat av

partiets linje for kamp mot lønnstaket slik den kom til uttrykk gjennom avisa Klassekampen, og partikameraters innsats på en del sentrale arbeidsplasser, spesielt i verftsindustrien.

Et tredje eksempel er partiets innsats i satreikekampene i forbindelse med de forbundsvise oppgjøra i 1982. Den kampvillige og uselviske innsatsen partimedlemmene la for dagen i forbindelse med Transportstreiken og NNN-streiken styrka partiets anseelse kraftig. Lokalt blei det knytta mange bånd til den kampvillige delen av arbeiderne både innfor disse to forbunda, men også innfor hele fagbevegelsen på det enkelte sted.

Det har sjølsagt vært kamp om denne hovedlinja i partiet, og uenigheta har spesielt kommet fram når det har dreid seg om taktiske spørsmål i forbindelse med lønnskampen.

Et eksempel er elektrokjemisk og NOSO som i samråd med Faglig Utvalg anbefalte forhandlingsresutlatet i 1982-oppgjøret. Disse anbefalingene blei skarpt kritisert av mange partimedlemmer, og FU gjorde sjølkritikk på sin rolle. Uenigheta er imidlertid ikke lsøt, og den samme kampen omkring de taktiske vurderingene av tariffoppgjøret vil ganske sikkert komme fram igjen i 1984-oppgjøret.

Partiet var i utgangspunktet dårlig forberedt på å møte den økende arbeidsløsheta da den økonomiske krisa for alvor utvikla seg fra 1981–82. Dette skyldes dels at partiet ikke hadde en klar analyse av krisas karakter, og dermed heller ikke var tilstrekkelig forberedt på situasjonen, og det skyldtes dels at SKs grep om det faglige arbeidet og kampen mot krisa var for dårlig. På den måten blei også arbeidet med å utvikle en politikk i forhold til krisa og kampen mot den hemma. Etter omorganiseringa av FU i 1982, hvor FU-formann ble ansatt på heltid og trukket inn i SKAU har SK etter hvert

blitt i stand til å følge opp påbudet fra LM 1980, og legge større vekt på det faglige arbeidet og arbeidet i arbeiderklassen.

Ett tiltak var diskusjonene om innrettinga på arbeiderklassen. Den tok opp problemet med skillet mellom den faglige kaderen og partiet, problemet med avproletariseringa, problemet med prioriteringa av det faglige arbeidet i partiet og problemet med å gjøre partiorganisasjonen på arbeidsplassene til fullverdige kommunistiske grunnorganisasjoner. Foreløpig er det mange av disse problemene som stiller flere spørsmål enn vi har svar.

Kampen mot statsbudsjettet har i løpet av perioden blitt prioritert høyere av SK som et resultat. I 1982 streika 850 000 innen utdanninga mot Høyre-regjeringas statsbudsjett. Vi kan trygt slå fast at uten partimedlemmers innsats i Skoleaksjonen, og partiets linje på denne saken, hadde det aldri blitt noen streik mot statsbudsjettet. Da LO forsøkte å utnytte suksessen til skoleaksjonen og oppfordra til politisk streik mot statsbudsjettet og på den måten slå politisk mynt for DNA, gikk partiet ut og oppfordra til politisk streik, men ikke for DNA. Denne taktikken var vellykka, og førte til flere skarpe reaksjoner mot at LO-ledelsen utnyttet fagbevegelsen partipolitisk.

Utover i 1982 begynte kampen om Sulis og Tyssedal å tilspisse seg. Både Sulis-samfunnet og Odda streika i april/mai, og i juni kom Tyssedølene til Oslo for å demonstrere under stortingsbehandlinga. Partiet stilte sine krefter til disposisjon både politisk og praktisk, noe som bl.a. førte til at 11 fagforeninger fra Oslo og østlandet stilte opp med sine faner i solidaritet med tyssedølene. Sammen med tyssedølenes egne faner dannet dette et eksempel på en ny form for solidaritetshandling i fagbevegelsen som har satt spor.

Gjennom statsbudsjettet avslørte Høyre sin taktikk når det gjaldt behandlinga av

statsbedriftene. I stedet for å ta avgjørelsen høsten '82, slik det var venta, blei alle statsbedriftene utsatt som egne stortingsmeldinger til våren 1983.

Dette ga partiet en mulighet til å samordne kampen for Tyssedal, Sulis og de andre statsbedriftene. Denne samordninga førte til ei samling av fagforeningstillitsmenn fra flere av de ensidige industristedene etter initiativ fra Nordens Klippe, fagforeninga ved Syd-Varanger i Kirkenes. Som et direkte resultat av denne tillitsmannskonferansen reiste Sulis-arbeiderne til Oslo under stortingsbehandlinga i juni '83, og samordninga av kampen førte også til at det var 70 fagforeningsfaner fra hele landet sammen med tyssedølene da de demonstrerte utafor Stortinget for annen gang 9. juni 1983. Både Sulis og Tyssedal er eksempler på at det er mulig å vinne fram dersom en utnytter de særegne mulighetene til kamp som er tilstede, og etter vår vurdering er mulighetene fremdeles relativt store for at kampen skal lykkes.

I 1982 gikk kampen om Jøtul i Oslo inn i sin siste fase. Sjøl om arbeiderne på Jøtul tapte, og produksjonen blei nedlagt så er det viktig å se på den betydninga kampen om Jøtul har hatt for kamplinja i Oslo Samorg, og på problemet med industriarbeidsplassenes rasering i Oslo. At Jøtul-abeidene klarer å mobilisere 46 fagforeningsfaner i demonstrasjonen mot nedleggingsvedtaket av Jøtul sammen med 55 000 fagorganiserte i politisk sympatistrek 21. juni 1982 har hatt stor betydning for muligheten til å mobilisere Oslo Samorg seinere.

Partiets hovedlinje i kampen for arbeidsplassene har vært å reise kampen mot både permitteringer og oppsigelser. Endel steder hvor denne linja har vært fulgt har det ført til resultater i form av redusering av oppsigelsene eller utsettelse. Der hvor arbeiderne har tapt sjøl om de har reist kampen har det ført til økt bevissthet om nødvendig-

heten av solidaritet.

I denne perioden har kvinnene i arbeiderklassen også vist sin styrke ved å gå til kamp mot nedlegginstrusler og oppsigelser, som ved Norway Foods, Nordisk Fjer, Helly Hansen, Varde. Særlig i Bergensområdet er kampen for kvinnearbeidsplassene utviklet langt, med kampformer som streiker og demonstrasjoner.

Men det har også stått strid om denne hovedlinja i partiet, om ikke i ord så ihvertfall i praksis. Det viktigste, og bitreste negative eksemplet er rasjonaliseringa av Akergruppa. Gjennom dyktig taktikk fra AG-ledelsen, og ei feilaktig linje får tillitsmannsskiktet i AG blei 6500 ansatte fjerna fra AG. Om lag 1500–2500 av disse er i dag arbeidsløse eller permitterte. Det har hele tida vært kamp om åssen vi skulle møte «slankinga» av Akergruppa, og i dag kan vi fastlå at flere av de kommunistiske tillitsmennene i AG har stått på feilaktige linjer. I stedet for å møte rasjonaliseringene med kamp, gikk tillitsmennene i AG, støtta av flere av våre partimedlemmer inn for linja med at «lykka var å komme seg ut av Aker». På den måten blei kampen mot Fred Olsen lagt ned, kampen for arbeidsplassene blei erstatta av ei linje med markedsføring av de enkelte bedriftene, og allianser med lokale borgere for overtakelse av bedriftene. I stedet for kamp mot permitteringer og oppsigelser ble det en lang rekke med taktiske retretter, og situasjonen i dag er at 3 av de 6 bedriftene som blei skilt ut av AG nå er nedlagt. Vi hevder ikke at disse arbeidsplassene ville vært redda dersom arbeiderne i AG hadde gått til kamp, men vi trur det er rett å hevde at situasjonen i verftsindustrien som helhet ville sett annerledes ut dersom rasjonaliseringa og nedlegging av store deler av AG hadde blitt med møtt med kamp. Det er liten tvil om at nederlaga i AG har hatt negativ innvirkning på kampvilja for øvrig i verftsindustrien.

En viktig kritikk av mangelen på SKs ar-

beid med den økonomiske krisa var det generelt dårlige grepet om borgerskapets industripolitikk, noe som har vanskeliggjort mulighetene for å reise kampen. Gjennom «Buvik-utvalgets» innstilling (mars '83) satte imidlertid borgerskapet sjøl Tysedal og Sulis-kampene inn i sin rette sammenheng. Det blei ei viktig oppgave for partiet på påvise sammenhengene mellom utviklinga i den økonomiske krisa, og konsekvensene den ville få for de ensidige industristedene. Gjennom «Buvik-konferansen», eller «RVs arbeiderkonferanse mot industrirasering» i Oslo i august 1983 gjennomførte partiet sitt største industripolitiske løft til nå. Delegerter fra hele landet la fram sine erfaringer fra arbeidskamper og konferansen blei en viktig del av RVs arbeiderprofil.

Både kampen om arbeidsplassene, lønnskampen og kampen om fagbevegelsens demokratiske rettigheter har aktualisert spørsmålet om utviklinga av opposisjonen i fagbevegelsen. Partiet har ikke kommet stort lenger med dette i perioden, men både utviklinga i klassekampen, og den materielle forandringa av klassestrukturen er i ferd med å tvinge oss til å komme fram til klare linjer når det gjelder dette spørsmålet. Organisatorisk har vi lagt vekt på å utvikle opposisjonsgrupper på alle de landsmøtene vi har innflytelse, og samordne de viktigste politiske initiativene. Landsmøtene høsten '82 førte bl.a. til at DNA fikk problemer med å få vedtatt klare støtteuttalelser, og vi vant noen enkeltseire på særegne saker innafor viktige forbund. Eksempelvis gjennombruddet for opposisjonens industripolitiske linje i Jern og Metall.

Endringa i klassestrukturen er i ferd med å føre til forandringer i organisasjonsstrukturen i fagbevegelsen. Utviklinga i retning av nye storforbund kombinert med frustrasjon blant progressive fagforeningsfolk over styrken på reformismen i fagbevegelsen stiller spørsmålet om hva vi vil med arbeidet i

LO og forbunda på dagsorden.

Samtidig som det er i gang endringer i klassestrukturen har det foregått en stor forandring når det gjelder kvinnes andel av de sysselsatte i arbeiderklassen. Denne andelen er øket fra 258 000 i 1970 til 498 000 i 1980. I yrkesbefolkninga i alt: Fra 404 000 i 1970 til 795 000 i 1980. Den store andelen av yrkesaktive kvinner er i ferd med å endre mye av tenkinga i fagbevegelsen. Det er her vi finner mye av forklaringa på hvorfor 6-timersdagen tvinger seg fram som et viktig spørsmål, og det samme gjelder lavtlønnsspørsmålet. Etter vedvarende press fra kvinnelige partikamerater har partiet bevega seg i perioden fra kanpt nok å nevne kvinnene i faglig sammenheng til etter hvert å ta opp de kvinnepolitiske sidene ved den faglige kampen.

Høsten 1983 vedtok SKAU i samarbeid med Kvinneutvalget og Faglig Utvalg en uttalelse om 6-timersdagen som tar utgangspunkt i 6-timersdagskravet som i første rekke er kvinnekrav, og det er helt klart at tariffoppgjøret i 1984 vil bli et kraftig angrep på de lavtlønte, spesielt kvinnene. Dersom regjeringa følger opp «Buvik-utvalgets» innstilling er det i første rekke kvinnearbeidsplassene i fiskeindustrien som står i faresonen. Med en kvinnandel på nesten 50% av arbeiderklassen lar det seg ikke lenger gjøre å behandle kvinnene med øredøvende tausehet i faglig sammenheng.

Innad i partiet må kampen for å få arbeider-

derkvinnenes kampsaker anerkjent som sentrale *klasse spørsmål* fortsette. Fortsatt står ideer om at kvinnespørsmålet er en mindre viktig sak, på sida av arbeiderklassens interesser, sterkt.

Et annet viktig område er fremmedarbeidernes kamp. Faglig arbeid i Norge og hos oss har lett blitt hvitt, mannlig faglig arbeid. Fremmedarbeiderne faller lett utafor det faglige arbeidet, enda de er mest utbytta og undertrykt, og enda det finnes en del rasismer blant norske arbeidere. Som internasjonister er det vår plikt å kjempe for ei endring av disse forholda. Det er blitt gjort noe på dette området, men det er ingen grunn til å se seg fornøyd.

Et område der diskusjonen har kommet kort, og som er av sentral betydning for partiets innretting på arbeiderklassen, dreier seg om hele partiets arbeidsstil. Erfaringene viser at vi har store problemer med å rekruttere arbeidere, og vi har vanskelig for å holde på dem når de først er rekruttert. Det er trekk ved partiets måte å fungere på som favoriserer intellektuelle, og som fører til arbeidere enten støtes ut eller ikke blir fostra og får utvikle seg politisk. Både på kort og lang sikt er dette et svært alvorlig problem. Kampen for å styrke partiets innretting på arbeiderklassen må derfor innebære en kritisk gransking av det indre livet i partiet for å finne fram til, og bekjempe, de trekkene som i praksis diskriminerer medlemmer fra arbeiderklassen.

IV. Arbeidet med å forberede partiet og massene på krig/kamp mot krigen

Den politiske linja for dette arbeidet ble i partiplanen slått fast slik:

«Alt i alt vil en sann analyse slå fast at faren for krig fortsatt er framtrendende og økende. Utfra dette må vi ha et dobbelt per-

spektiv: — *Primært* må vi sette av tid, krefter og ressurser for å forberede massene og partiet til å møte en krigssituasjon.

— Samtidig må vi gå i spissen for å gi de bidraga som kan gis i Norge til at krigen ut-

settes: Forsvarspolitiske initiativ, støtte til frigjøringsbevegelsene, kamp mot Sovjets politiske press, kamp mot ettergivenhetspolitikk overfor sosialimperialismen osv.»

Dette er ei videreføring av vedtak som ble fatta på landsmøtet. Landsmøtet stadfesta militærprogrammet av '79 og fatta et eksternt vedtak som bl.a. sier:

«En reell forsvars- og redspolitikk må i dag innebære:

- kamp for et sterkt nasjonalt invasjonssvar,
- for ei kraftig utbygging av den sivile beredskapen,
- å reise opinionen mot Sovjets og USAs opprustning av ABC-våpen og konvensjonelle våpen, og
- kamp for aktiv solidaritet med ikke minst ofrene for Sovjets militære aggresjoner, som folkene i Afghanistan, Kampuchea, Eritrea, Tsjekkoslovakia og andre land.»

SK mener at denne linja var riktig.

Vi må så undersøke hvordan linja ble satt ut i livet. I februar '81 arrangerte partiet ei landsomfattende «forsvarspolitisk uke», der det ble holdt ca. 40 møter med omtrent 2000 folk tilstede, og et KK-flak ble spredd i titusener. Uka var et vellykka initiativ, vi kom bredt ut med våre synspunkter, fikk mye oppmerksomhet rundt svakhetene i det norske forsvaret, og fikk en god del nye folk i tale.

Utover våren og sommeren skjedde et voldsomt oppsving i den «offisielle» fredsbevegelsen, leda av NTA. Det kulminerte med «freds»-marsjen til Paris på sommeren. («Atomfritt Europa fra Polen til Portugal».) Dette slo kraftig inn i vårt parti. Det oppsto skarp politisk kamp om vurderinga av denne bevegelsen, både de politiske standpunktene de sto for, og om hvordan vi reint taktisk skulle vurdere organisasjonen/bevegelsen. Ei sterk retning innafor partiet mente NTA var en progressiv organisasjon som representerte en svær massebevegelse på linje

med Folkebevegelsen, og som vi måtte kaste alle krefter inn i. Mot dette sto synet at NTA var en i hovedsak skadelig organisasjon, som politisk representerte Sovjets interesser i Norge, og det burde settes av bare noen få folk til å jobbe der. Så fantes det sjølsagt varianter og nyanser innafor disse retningene.

Et SK-møte på høsten utforma en allsidig politisk kritikk av NTA. Konklusjonen er at de politiske linjene som dominerer i den nye «fred»-bevegelsen til sammen utgjør ei feilaktig hovedlinje som skader kampen mot krig. Samtidig slås fast at mange av dem som deltar i bevegelsen står for progressive og riktige standpunkter, og at vi må forene oss med dem gjennom å reise den politiske kampen omkring de feilaktige linjene i bevegelsen.

Partilaga ble bedt om å ta stilling til SKs vedtak, og diskusjonen fortsatte skarpt gjennom vinteren. Store deler av partiet slutta seg til SK-vedtaket, men mange var fortsatt uenige. F.eks. var det i Oslo en ikke ubetydelig opposisjon mot partiledelsens standpunkt til NTA.

Etter 1. mai 1982 ble det pekt på at enheten i partiet på linja overfor den såkalte fredsbevegelsen var blitt større i løpet av vinteren, men at vi i liten grad kjempa åpent mot pasifismen, og vi slåss omtrent ikke for parola om et sterkt uavhengig forsvar på 1. mai-arenaen.

«Freds»-marsjen til Moskva sommeren '82 bekrefta til fulle at partiets kritikk av «freds»-bevegelsen var riktig.

Den kraftige oppblomstringa som «freds»-bevegelsen har hatt i perioden, og dens nedslagsfelt hos mange progressive folk såvel utafor som innafor partiet, var en viktig sak som vi ikke forutså. Langt på vei var det heller ikke mulig å gjette seg til dette på forhånd. Men det har avdekket noen viktige feil og svakheter i vårt eget arbeid. Innflytelsen fra «freds»-bevegelsen og feil

hos oss har til sammen ført til at vi har kommet en god del kortere i arbeidet med å forberede massene og partiet på å møte en krig enn det som var intensjonene i partiplanen. Planen sa at vi skulle *primært* sette av tid og krefter og ressurser for å forberede partiet og massene på å møte en krigssituasjon, og samtidig gå i spissen for å gi de bidraga som kan gis i Norge til at krigen utsettes. Dette uttrykker at vi ikke vurderer kreftene som kan hindre en krig (eller utsette den *lenge*) som sterke nok til at vi kan forsømme det viktigste, nemlig å forberede oss på å møte en krig. Denne analysa gjelder fortsatt.

Organisatorisk manifesterte denne linja seg i oppretting av et Forsvarspolitisk utvalg som skulle drive med analysearbeid og framskaffe fakta og holde det eksterne initiativet, og internt ble det gjort en del konkrete tiltak. Dette har ført til at partiets krigsforberedende arbeid har vært mye mer konkret og målretta både politisk og organisatorisk i denne planperioden enn tidligere. I slutten av 70-åra utvikla vi en analyse av verdenssituasjonen og krigsfaren som vi var nokså aleine om å stå for, og som etter hvert har vist seg å være holdbar og som fler og fler utafor partiet har innsett riktigheten av. Men få konkrete tiltak ble iverksatt, og sånn sett representerer de siste 2–3 åra et godt skritt framover.

Likevel er vi kommet kortere enn forutsatt. Vi kan ikke si at vi er beredt på å møte en krig. Vi kan se noen av årsakene til det:

Vi har i lang tid mangla et løpende arbeid med å utvikle ei analyse av den *internasjonale situasjonen*. Vi har ikke studert hvordan de grunnleggende motsigelsene i verden har utvikla seg i 80-åra. Vi har ikke ei tilstrekkelig analyse av forholdet mellom supermakter, ders styrke og svakheter pr. i dag. Vi mangler ei allsidig vurdering av hvor Sovjet har rykka fram sine posisjoner (evt. mista noen) i forhold til hva vi så som bildet ved

førrige landsmøte.

Mangelen på ei slik analyse har skapt *usikkerhet* i vurderinga av krigsfaren. Tidligere snakka vi mye om dette, og så det slett ikke som usannsynlig at en verdenskrig kunne bryte ut tidlig i 80-åra. Den er enda ikke brutt ut. Det kan da være lett å tvile på om våre analyser har vært riktige. Det kan være lett å tro at alle «fredselkende krefter» virkelig har greid å utrette ting med sine marsjer og aksjoner. Vår manglende analyse har ført til at revisjonistenes ensidige atomhysteri og konsentrasjon om Europa som krigsskueplass har dreid oppmerksomheten bort fra at det er *imperialismen* som fører til krig, og at den må ses i verdenssammenheng. Derfor er det også skapt illusjoner om at vi har en langvarig fredelig periode foran oss. Hos noen fører det til liten interesse for å legge ned krefter i dette arbeidet.

På grunn av at viktige oppgaver var udekka i SK, ble i realiteten *Forsvarspolitisk utvalg nedlagt* i løpet av 1982. Dette var en feil som fikk store konsekvenser for innsatsen på dette området. Tidlig i '81 var vi på offensiven med vår militærpolitikk. Det var politisk kamp i partiet om linjene for arbeidet i hele '81 og '82 og er det fortsatt. «Fredsbevegelsen» konsoliderte seg. I en slik situasjon ble vi sittende uten eksterne initiativ og utspill. Det var stort sett bare hver gang NTA tok initiativer vi ble nødt til å si offentlig hva vi mente, ellers var vi ganske stille. Vi mangla egne planer, vi var ingen offensiv politisk kraft som kunne gi massene gode alternativer til å følge NTA og Co. Det er da ikke så merkelig om revisjonistenes linjer for hvordan fredsarbeid skal drives også får gjenklang hos oss.

Dermed er det skjedd en dreining i linja vår. Vår kamp for å «forberede partiet og massene på å møte en krig» er mer og mer kommet til å dreie seg om vårt forhold til NTA, til deres ulike demonstrasjoner, til kampen mot atvømåpen osv. Kampen for et

sterkt, uavhengig forsvar er dempa betydelig ned. Vi er omtrent slutta å drive propaganda for folkekrig. Solidaritetsarbeidet for Polen og Afghanistan er kommet for mye i skyggen.

I siste del av perioden er det imidlertid gjort en del for å korrigere dette. 1. mai 1983 representerte et framskritt. Da ble parola «For et sterkt, uavhengig forsvar» kjempet igjennom flere steder, bl.a. i Oslo.

Også KK har vært prega av den samme dreininga. Det har i perioder vært svært gode reportasjer fra Afghanistan, og avisa har hatt mye bra stoff om Polen. Men det har mangla mer dyptgående internasjonale analyser, og på det jevne har avisa mye spilt rollen som kommentator til ulike fredskonferanser, marsjer, nedrustningsforhandlinger o.l.

Samtidig må vi slå fast at den politiske kritikken partiet har drevet av fredsbevegelsen, har vært riktig, og har hatt positiv effekt. Denne kritikken må fortsette. Med den sterke innflytelsen fredsbevegelsen har, må skarp, politisk kritikk av fredsbevegelsens

linjer, kombinert med en smidig taktikk, være en viktig del av vår forsvars- og fredspolitik.

Innflytelsen fra fredsbevegelsen har vært sterk i kvinnebevegelsen. Forberedelsene til 8. mars har vært preget av harde kamper mellom våre politiske linjer og revisjonistenes. I 8. mars-kampanjene har vi kjempet mot pasifisme og unnfallenhet overfor sosialimperialismen, for anti-imperialisme og solidaritet med de folkene som fører kamp mot supermaktene. Også her har våre egne politiske svakheter vist seg ved at vi, bl.a. i Oslo, har deltatt i 8. mars-tog der støtte til Afghanistans frigjøringskamp ikke var med som hovedparole.

Sjøl om det på forhånd var vanskelig å forutse den innflytelsen «fredsbevegelsen» skulle få blant svært mange progressive, er det likevel reiktig å si at SK ikke har vært årvåkne nok overfor denne påvirkninga fra sosialimperialismen. I alt for lang tid har de kunnet opptre på arenaen som de eneste som kjemper for fred.

V. Internasjonalt arbeid

AKP(m-l) er et kommunistisk parti, og vårt mål er det klasseløse kommunistiske samfunnet. Dette samfunnet kan ikke virkeliggjøres før utbytting og undertrykking er avskaffa, ikke bare i Norge, men på hele jorda. Det er vår oppgave å slåss for sosialistisk revolusjon i Norge. Men det er også vår oppgave å støtte alle som kjemper mot undertrykking og utbytting i andre deler av verden. For å nå det endelige målet vårt, må vi kjempe sammen med folkene i resten av verden.

Vi lever i den proletariske verdensrevolusjonens epoke. Også de kampene som føres mot imperialismen av verdens undertrykte folk og nasjoner, er objektivt en del av den

proletariske verdensrevolusjonen, sjøl om de ikke har et sosialistisk program. I dag er folkene i den tredje verden hovedkrafta i kampen mot imperialismen.

Internasjonal solidaritet er derfor en uatskillelig del av kampen for det strategiske målet vårt: Sosialisme og kommunisme. I dag er internasjonalt solidaritetsarbeid også en viktig del av kampen mot en tredje verdenskrig mellom Sovjet og USA. De folkene som kjemper mot de to imperialistiske supermaktene, bidrar til å svekke dem. Særlig viktige er de kampene som føres mot den mest aggressive supermakta, Sovjet.

Forståelsen for den strategiske betydninga av internasjonalt solidaritetsarbeid er

for dårlig i partiet. Den økonomistiske tendensen rundt forrige landsmøte førte til en spontan nedprioritering av internasjonalt arbeid. Dette feltet ble et ansvar for spesialister – noe det vanlige partimedlem ikke hadde noe med. Nedprioriteringa ramma også internasjonalt utvalg, som fikk færre ressurser. I perioden etter landsmøtet har dette sakte men sikkert bedra seg. I mye større grad enn tidligere har det vært ført politisk kamp innad for det internasjonale arbeidets plass i partiet. Internasjonalt utvalg har gjennomført en rekke kurs og konferanser, en ganske omfattende kontakt med DS'ene og skolering av frontkader. På dette området har det vært framgang, og utvalgets initiativer har blitt godt mottatt i partiet. Flere steder i landet er det nå lokale ansvarlige for internasjonalt arbeid. Men fortsatt står mye igjen før den politiske forståelsen for denne proletariske internasjonalismen er grunnfesta i partiet, og før holdninga med at internasjonalt arbeid er spesialistenes ansvar, er uttrydda.

Et felt hvor det ikke er gjort noe gjennombrudd i perioden, er forståelsen for hvor livsviktig det er for oss i dagskampen, og ikke minst i kampen for sosialismen, å avsløre Sovjet som imperialistisk og fascistisk. Dette er særlig skadelig fordi den progressive opinionen i Norge er lite årvåken overfor Sovjet. Fredsbevegelsen har stor innflytelse blant mange progressive, og mange bra og ærlige folk har illusjoner om Sovjet. Reagan er verre enn Andropov, USA er farligere enn Sovjet er dominerende standpunkter.

Et utslag av den manglende politiske forståelsen for dette arbeidets strategiske betydning har vært at deler av det anti-imperialistiske solidaritetsarbeidet i perioden har hatt et visst preg av borgerlig humanisme, mens den politiske propagandaen, den væpna kampens vei, betydninga av å knuse imperialismen etc. har kommet for

mye i bakgrunnen.

Det konkrete solidaritetsarbeidet med Afghanistan drives i all hovedsak gjennom Afghanistankomiteen. Arbeidet har stor politisk bredde, og er antakelig det beste solidaritetsarbeidet for Afghanistan som drives i Europa. Trass i bredden drives det for lite og for dårlig grunnplansarbeid. Det trengs arbeid fra partiets side for å få oppretta flere aktive lokalkomiteer.

Solidaritetsarbeidet med det afghanske folkets frigjøringskamp er av spesiell betydning fordi dette folket står i spissen for kampen mot verdens farligste supermakt, Sovjet. Afghanistan er vår tids Spania, øvingsfelt for ei aggressiv imperialistmakt på jakt etter verdensherredømme. Krigen føres som en utdryddelskrig med grusomme midler. Denne krigen er nesten glemt av opinionen. Sjøl om det norske solidaritetsarbeidet er bra sammenliknet med det som drives i resten av Europa, er det for lite og for dårlig i forhold til sakens betydning.

Afghanistanarbeidet i Norge har vært prega av «lammende enighet». Partiet har i for liten grad markert en egen politisk profil i Afghanistansspørsmålet og drevet kamp på politiske spørsmål.

Solidaritetsarbeidet for Polen som drives gjennom SNP er også det beste arbeidet av sitt slag som drives i Europa. SNP har tilslutning fra 210 fagforeninger og klubber, som representerer ca. 100 000 fagorganiserte. SNP driver et omfattende opplysningsarbeid, og gir støtte til undergrunns-Solidaritet i Polen og til Solidaritets eksilorganisasjon. Sommeren 1982 arrangerte SNP en stor konferanse for Solidaritets kontakter i eksil over hele Europa, slik at de fikk organisert seg og valgt en ledelse.

Partiet gikk i spissen for opprettelsen av SNP, og det er partikamerater som har tatt initiativet til fagforeningstilslutning og lokalkomiteer de fleste steder. Et problem er å få til stabilt grunnplansarbeid over tid.

Solidaritetsarbeidet med Polen har en særegen betydning for kampen mot det revisjonistinfluerte sjiktet av arbeideraristokratiet i fagbevegelsen. Tilslutning til SNP har ofte skjedd i skarp kamp mot dette sjiktet, som vil «holde kanalene åpne» til makt-haverne i østblokklandene.

En svakhet i Polenarbeidet har vært at det i for stor grad kun har dreid seg om fagforeningsrettigheter og fagforeningssolidaritet. Betydninga av å reise kampen mot Sovjets rolle, og å få fram at det polske folkets kamp er viktig i kampen mot sosial imperialismen har vært tona for mye ned igjen er det partiets særegne profil som er for svak.

Israels invasjon i Libanon og massakrene mot de palestinske flyktningeleirene sammen 1982 førte til et gjennombrudd for palestinerne sak i opinionen. Palestinakomiteen viste seg i denne situasjonen som en initiativrik og slagkraftig solidaritetsorganisasjon, som både organiserte støtteaksjoner og opinionsarbeid i Norge, og intensiverte helseteam-arbeid for PLO. Under kampene i Tripoli høsten 1983 spilte Palkom. påny den samme rollen.

Palkom. har bra politisk bredde og driver et godt grunnplansarbeid. Det langvarige opinionsarbeidet komiteen har drevet, har gitt resultater. Arbeidet med helseteam til PLO har vært uvurderlig. Dette arbeidet har betydd en konkret støtte til det kjempende palestinske folket, samtidig som det har skapt en gruppe propagandister for palestinerne sak som har sett deres kamp på nært hold og føler seg uøselig knyttet til den. På dette feltet har partimedlemmer og andre progressive helsearbeidere gjort en strålende innsats.

Solidaritetsarbeidet for Latin- og Mellom-Amerika har vært lavt prioritert fra partiets side. Enkelte kamerater har jobbet innafor Latin-Amerika gruppene (LAG) og har vunnet stor respekt i gruppa av uavhengige som

jobber her. Spesielt innafor Solidaritetsrådet for Mellom-Amerika, tidligere Solidaritetsrådet for El Salvador dominerer krefter fra SV og «NKP» — og det er en tendens til sterk fiendtlighet overfor AKP som bl.a. har resultert i at partiet ikke er tatt opp som medlem. Sovjets og Cubas rolle i Latin- og Mellom-Amerika er en viktig diskusjon å reise.

På det afrikanske kontinentet er partiets medlemmer engasjert i solidaritetsarbeid med Eritrea og Det sørlige Afrika. Solidaritet Norge-Eritrea har oppløst eg og vedtatt å fortsette arbeidet inafor Eritreafronten som konsentrerer støttearbeidet til EPLF; den eneste organisasjonen som nå fungerer inne i Eritrea. Partimedlemmene har stor respekt innafor Eritreermiljøet og står sentralt i arbeid.

Partiets solidaritetsarbeid med det sørlige Afrika har ligget nede i flere år. Gjennom Fellesrådet for det sørlige Afrika og direkte kontakter er dette i ferd med å ta seg opp igjen.

Det er en stor svakhet at partiet i perioden ikke har klart å utvikle et solidaritetsarbeid med Demokratisk Kampuchea, noe en for neste periode bør søke å få til.

Når det gjelder det øvrige Østeuropa-arbeidet og Irlandsarbeidet har partikamerater spilt en helt avgjørende rolle for å holde solidariteten ved like — om enn på et beskjent nivå.

Det internasjonale kontaktarbeidet ble i første del av perioden nedprioritert fra utvalgets side. Dette skyldtes at kreftene i større grad måtte brukes på å styrke partiets internasjonale arbeid. Resultatet er bl.a. at Class Struggle ikke er kommet ut på lenge. Det har likevel blitt drevet en god del kontaktarbeid, spesielt med nabopartiene. I forbindelse med partiets 10-årsjubileum vinteren 1983 ble det gjort en del bra kontaktarbeid.

Fra Internasjonalt Utvalg har det i peri-

oden vært lagt vekt på å spre kunnskap om den internasjonale kommunistiske bevegelsen i større deler av partiet gjennom sirkulasjon av rapporter og kursvirksomhet. Dette arbeidet bør utvikles. Det er en svakhet at Klassekampen i perioden ikke har skrevet noe særlig om den internasjonale bevegelsen.

Det er et sterkt behov for samarbeid og utveksling av synspunkter og erfaringer med de ml-partiene og kimer til slike som eksisterer, og det må bli en viktig oppgave å knytte nye kontakter her. Vi må legge stor

vekt i tida som kommer på å utvikle kontakter og utveksle synspunkter og erfaringer for å gjøre vårt til å bygge opp en ny sterk internasjonal bevegelse. Det er på kort sikt ikke grunnlag for noen internasjonal samordning i form av erklæringer mellom flere partier, men møter mellom flere partier og organisasjoner om konkrete saker bør vurderes. For AKP blir det viktig å spre internasjonalt våre synspunkter, bl.a. på hva vi mener er grunnlaget for denne internasjonale bevegelsen. Her blir Class Struggle viktig.

VI. Arbeidet med Klassekampen

I en kommunistisk strategi står propaganda og agitasjon sentralt. Uten en omfattende propaganda og agitasjon er det ikke mulig å avsløre kapitalismen og utvikle en revolusjonær massebevegelse. For AKP(m-l) har propaganda alltid vært avgjørende for å utvikle partiet, knytte kontakter og styrke den politiske innflytelsen. Klassekampen blei oppretta for å bidra tli å skape partiet. I 1971 blei denne linja utvikla videre til et ønske om å skape ei kommunistisk dagsavis. Vedtaket om å gjøre Klassekampen til dagsavis var derfor en del av en målbevisst plan for å forberede revolusjon i Norge. Da Klassekampen blei dagsavis våren 1977, nådde partiet derfor en av sine strategiske målsettinger. Og fra da av er en av partiets viktigste faste, sentrale oppgaver å sikre utgivelsen, arbeide for å viderutvikle avisa og spre den til stadig flere lesere. KK har gitt og vil kunne gi AKP(m-l) en politisk og takatisk innflytelse som vi som et lite parti ikke kan oppnå med andre midler.

Ultravenstrefeil i starten brakte snart avisa ut i ei økonomisk krise på randen av konkurs. Den viktigste feilen var at avisa nekta å nytte retten til statsstøtte. Men det blei også undervurdert hvilke konsekvenser

dagsavisa fikk for partiets måte å arbeide på: Konsekvensene for partiplanen og for kaderdisponering sentralt, i DS'ene og laga. Ved å korrigere venstrefeila og ved en kraftfinnsats av hele partiet med abonnementsverving og innsamling kom avisa over den økonomiske krise.

Sommeren 1980 blei Stående direktiv om partiets arbeid med avisa vedtatt. Det trakk opp riktige retningslinjer for arbeidet med KK og slo bl.a. fast at løssalg, verevearbeid og fornying skal være en fast del av alle partiavdelingens eksterne arbeid. DS'ene skal lede arbeidet i sitt partidistrikt og sikre at KK-arbeidet får en sentral plass i sine planopplegg, kaderdisponeringer og oppfølgings/kontrollarbeid. I tråd med dette blei arbeidet med KK prioritert som en av de 7 høyest prioriterte oppgavene for partiplanen for inneværende landsmøteperiode.

Fra 1981 har pressestøtten blitt kraftig redusert. Det har vært en hard jobb å kompensere tap i pressestøtten ved å øke opplagstallet.

Fra 1980 til 1982 gikk direkte og indirekte statsstøtte ned med over 1 million 1983-kroner. I 1983 har den så økt noe igjen. I 1981 hadde KK et driftsunderskudd

på 360 000 kroner. Og med varsel om fortsatt kraftig nedgang i pressestøtten som statsbudsjettet varslet var det lett å forutse at KK gikk et vanskelig år i møte. Det blei stilt som mål å øke opplaget med 500 gjennom økt partiinnsats. I tillegg blei det vedtatt at sommerinnsamlinga skulle gå til avisa. Men partiet klarte ikke å bedre sitt arbeid med avisa. Opplaget for 1982 var om lag som i 1981, og driftsunderskuddet blei hele 700 000 kroner. Bare ei vellykka innsamling til avisa kunne hindre at det oppsto akutte økonomiske problemer.

En konferanse for KK-ansvarlige i alle DS gjorde det da klart for partiets medlemmer at dagsavisas eksistens var trua for første gang siden 1978/79, og at det ville få katastrofale følger å fortsette i samme spor.

Konferansen var svært kritisk til partiets arbeid med KK. Den pekte på at rett nok hadde DS'ene valgt KK-ansvarlig. Men bare i enkelte distrikt hadde avisarbeidet fått noen fast plass i DS' arbeid. Særlig stort var problemet i de største partidistriktene og de største byene. Også på avdelingsplanet var hovedregelen at det var få og små krefter som var satt av til å jobbe fast med avisa. Et

lite antall aktivister bar store deler av KK-arbeidet. Svært mange avdelinger hadde overhodet ikke noe KK-arbeid. Det hadde da lenge vært oppsummert som et spesielt problem i partiarbeidet på arbeidsplasser og ulike bransjer. Konferansen pekte på som hovedproblemet at det eksisterer politiske strømninger i partiet prega av økonomisme og reformisme. Mange arbeidsplasslag og bransjelag ser intern møtevirksomhet og daglig faglig arbeid som tilstrekkelig. De stiller det ikke som en oppgave å nå ut med det allsidige politiske stoffet, avsløringene og debatten som KK tar opp.

Partiplanen for 1983 slo fast at arbeidet med KK skulle gjennomføres som en av de to høyest prioriterte oppgavene. Partiet reagerte på utfordringa med økt innsats og klarte i løpet av 1983 å øke nettopplaget med om lag 500, som var målsettinga. Og sammen med KKs støttering som blei en stor suksess evna vi altså å mobilisere mange av KKs venner utafor partiet til støtte for avisa. Til sammen var det tilstrekkelig ikke bare til å sikre avisa, men gjorde det også økonomisk mulig å utvide KKs sidetall fra høsten 1983.

En viktig målestokk når vi skal gjøre opp status for en landsmøteperiode vil være om vi klarer å spre avisa til stadig flere. Her er noen tall:

	pr. 15/4-80	15/4-81	15/4-82	15/4-83
Dagsavisab.	6652	6576	6735	7102
Ukeavisab.	1408	2287	2409	2652
Sum	8060	8863	9144	9754

Vi har altså økt både dagsavisab. og ukeavisab. slik at summen av de som nå fast følger med i KK er ca. 1700 høyere nå enn for tre år siden. Men det er en klar svakhet at en for stor del av økningen faller på lørdagsabonnentene.

Det er flere viktige problemer i KK-arbei-

det. Det er fortsatt mange arbeidsplass- og bransjelag som neglisjerer arbeidet med KK. Å løse dette og øke spredninga i proletariatet er ei svært viktig oppgave. Frafalne abonnenter er et stort potensiale. Det veit vi. Men vi har likevel ikke klart å bygge opp et godt organisert fornyingsarbeid, som fø-

rer til at vi helt unødig mister mange abonnenter. Slikt fornyingsarbeid er også viktig sympatisørarbeid for partiet.

For det tredje er det veldig forskjell fra partidistrikt til partidistrikt. Resultatet for Akershus og Troms i 1983 f.eks. er som natt og dag.

I perioden har avisa fortsatt å utvikle seg som ei journalistisk god og profesjonell avis. Den redaksjonelle linja til avisa, med hovedvekt på agitasjon og konkrete, politiske avsløringer, gir ei riktig innretning. En av de viktigste framgangene i perioden har vært arbeid med å få fram økonomiske avsløringer, som både har retta søkelyset mot borgerskapets økonomiske forbrytelser og det kyniske profittjaget som er kjerna i kapitalismen.

Samtidig er det en alvorlig politisk feil ved avisa at funksjonen som kollektiv orga-

nistor av partiets arbeid blir undervurdert. Avisa framhever i for liten grad partiets arbeid og initiativer, og støtter ikke godt nok opp om partiets oppgaver. På dette området har det vært framgang i siste del av perioden, men problemet er fortsatt ikke løst.

I perioden er det blitt samlet inn penger til en egen kvinnepolitisk journalist i Klassekampen. Begrunnelsen for dette var at det var tvingende nødvendig å styrke avisas kvinnepolitiske profil. At avisa fikk en egen kvinnepolitisk journalist, har betydd et stort framskritt. Samtidig er det et stort problem at det meste av kvinnestoffet er satt bort til kvinnejournalisten. En person kan umulig rekke over alt av betydning på dette feltet. Dette gjør at avisa ikke klarer å vinne den innflytelsen blant kvinnene som det burde være grobunn for.

VII. Valgkamp, parlamentarisk arbeid

Hovedtendensen i dette arbeidsfeltet har vært positiv i perioden. Partiets langtidsplan vedtatt høsten 1981 stilte disse oppgavene i det parlamentariske arbeidet:

«Målet må bl.a. være:

Både å utvikle og øke oppslutninga om vår politikk for sentrale konkrete saker, om revolusjon og sosialisme i Norge, og øke antallet representanter i kommunestyre og fylkesting.

Et mål er i perioden som helhet å integre-re det parlamentariske arbeidet i partiets øvrige arbeid og gjøre det til en fast del av partiets politiske kamp.

Valgkampen må også ses i sammenheng med partiets politisk-ideologiske arbeid i perioden. Både arbeidsprogram og den omfattende diskusjonen om sosialisme vil kunne brukes til å styrke valgkampen, og sjølve valgkampen vil kunne utvikle arbeidsprogram og diskusjonen om sosialisme.

Eventuelle større nyvurderinger av forholdet mellom RV og partiet utsettes til etter kommunevalget. Eventuelle mindre justeringer foretas på RV-landsmøtet våren –83 etter diskusjon i RV-regi.»

De viktigste framgangene i perioden – inkludert tida fra landsmøtet høsten 1980 til høsten 1981 – har vært:

- Valgkampanjene i 1981 og 1983 har til sammen ført til en relativt liten, men viktig økt oppslutning om partiet og RV, inkludert flere representanter.

- Den politiske hovedlinja har utviklet seg i positiv retning: Fra i hovedsak arbeid med delreformer til en mer helhetlig linje hvor kampen for reformer, avsløring av systemet og det strategiske perspektivet, revolusjon og sosialisme, etter hvert ses mer i sammenheng. Først og fremst skyldes dette den skoleringa og ideologisk-politiske avklaringa i partiet som har funnet sted i peri-

oden. Linja i valgarbeidet og i den mer permanente parlamentariske arbeidet har derfor fått et mindre reformistisk preg og beveget seg i retning en mer revolusjonær politisk linje. Særlig var valglinja i 1983 et uttrykk for dette.

- Forståelsen for betydning av det parlamentariske arbeidet har økt i perioden. Synet på parlamentarisk arbeid som et helt underordna pliktarbeid som tidvis må gjøres, er på vikende front. Kampen mot NRKs forsøk på å stenge RV ute fra valgsendingene i 1983 bidro positivt til å øke forståelsen for at det parlamentariske arbeidet i vårt samfunn er en viktig del av klassekampen. «Slå tilbake-kampanjen» økte forståelsen for den politiske kampens betydning.

- Det er blitt bygd opp en rekke dyktige ledere rundt om i landet.

- Det er en positiv, om enn ujevn tendens, i retning av at det parlamentariske arbeidet integreres mer i partiets øvrige arbeid. Mange steder er det utviklet et fastere samarbeid mellom den lokale partiledelsen og den (de) valgte RV-representanten(e).

- Gjennom kommunestyrerepresentantenes arbeid er det blitt utviklet en rekke gode eksempler på hvordan parlamentariske organer kan brukes som utgangspunkt for politiske avsløringer og konkret systemkritikk. Erfaringene viser at inngående, konkret sak-kunnskap, nær kontakt med massene og kjennskap til deres krav og behov er viktige forutsetninger for at det parlamentariske arbeidet skal kunne fungere som avsløring av kapitalismen. Men det krever også at kommunestyrerepresentanten sjøl er i stand til å se delkampene og avsløringene i et revolusjonært perspektiv. Det at vi har klart å drive fram en rekke gode eksempler på revolusjonært, parlamentarisk arbeid, har både bidratt til å øke oppslutninga om RV og til å øke forsætelsen for det parlamentariske arbeidets betydning i partiet.

Da perioden starta, levde det parlamen-

tariske arbeidet i stor grad et liv utenfor partiets helhetlige plan og arbeid. I det store og det hele er det slutt på denne skadelige situasjonen, og det er all grunn til å konkludere med at utviklinga på dette arbeidsfeltet har vært positiv.

Det parlamentariske arbeidet er svært viktig, ikke bare for å oppnå taktiske, kort-siktige delseire, men også i kampen for revolusjon og sosialisme i Norge. Her i landet er arbeiderklassen og det arbeidende folket fortsatt bundet til borgerskapets politiske system, parlamentarismen, og har tiltro til det. De parlamentariske organene, særlig Stortinget, spiller dessuten en sentral politisk rolle i den forstand at svært mye av den politiske interessen og oppmerksomheten er konsentrert rundt det som foregår der. Dette gjør at parlamentarisk arbeid og parlamentariske posisjoner er svært viktig for et revolusjonært parti, både for å kunne gripe inn i den politiske kampen på en slik måte at vår politikk blir kjent blant massene, og for å kunne bryte ned tilliten til det parlamentariske systemet og borgerskapets politiske partier. Revolusjonært, parlamentarisk arbeid er derfor et viktig ledd i en helhetlig, kommunistisk strategi og taktikk.

Dette synet er det ikke enighet om i partiet. I hele perioden har det vært kamerater som har ønsket å løsrive det parlamentariske arbeidet fra partiets arbeid. Dette har tatt form av uenigheter rundt RVs organisasjonsmodell. Noen kamerater har tatt til orde for at RV bør være en front, der partimedlemmer deltar på like linje med andre, men der partiet som organisasjon ikke har noen spesielle rettigheter. I en god del tilfeller har dette standpunktet også gått sammen med ønsker om å tone ned RVs revolusjonære profil og legge vektas ensidig på reformkrav. Uansett vil imidlertid ei slik løsriving av RV fra partiet føre til at det parlamentariske arbeidets funksjon som ledd i en helhetlig, revolusjonær strategi, svekkes.

Men det finnes også kamerater som har angrepet det revolusjonære, parlamentariske arbeidet fra en annen vinkel, og hevdet synspunkter av typen:

— Det er uinteressant eller lite viktig å drive parlamentarisk arbeid i forhold til f.eks. faglig arbeid.

— Arbeidet har nok en viss taktisk betydning, men liten betydning for revolusjonens vilkår i Norge.

— I ei førkrigstid må en først og fremst nå grave ned ni tiendeler av partiet, og at alt eksternt politisk arbeid, inkludert parlamentarisk må underordnes dette. Å legge stor vekt på å utvikle det parlamentariske arbeidet, blir dermed et uttrykk for moderne revisionisme.

Slike standpunkter har til felles at den politiske kampen tones kraftig ned, og forbindelsene til massene brytes eller begrenses til snevre delområder.

Sentralkomiteens ledelse av arbeidsfeltet:

I starten av perioden var ledelsen av arbeidsfeltet delegert bort til kamerater som arbeidet hardt og dyktig, men som fikk svært liten hjelp av sentralkomiteen. Hjelpa manglet både når det gjaldt planarbeid, politiske diskusjoner og kader. Denne feilaktige prioriteringa — kombinert med en vanskelig situasjon i partiet pga. partikrise — gjorde at arbeidsfeltet ble sterkt forsømt og kritikken av ledelsens prioritering var sterk i partiet. Arbeidsfeltet befant seg høsten 80 og våren 1981 i ei krise.

Tidlig 1981 ble partiets daglige ledelse nødt til å legge om kursen, diskuterte krise og prioriterte kader til ledelsen av arbeidet, inkludert med en kamerat fra partiets daglige ledelse av hovedansvarlig. Pga. denne prioritering og de diskusjonene som partiets ledelse seinere førte, fikk arbeidsområdet en mer stabil ledelse. Planarbeidet (bl.a. i form av større «høringer» før valgkampene) skulle legges opp) ble bedret. Det skjedde

en gradvis oppprioritering av det parlamentariske arbeidet i partiet.

Dette har vært et av de avgjørende vilkåra for å komme ut av krise og starte arbeidet med å gi det parlamentariske arbeidet det innhold og den plass det må ha i partiet.

Dette arbeidet er nå relativt godt i gjenge. Den sentrale ledelsens arbeid med valgkampen i 1983 var også et viktig skritt i riktig retning ved at større deler av partiledelsen — sammen med RV-ledelsen — utforma linjene for valgkampen. Dette førte bl.a. til at arbeiderklassens situasjon og interesser i større grad enn tidligere prega deler av valgkampen.

Samtidig finnes det viktige svakheter fortsatt i ledelsen av arbeidsfeltet:

- Det er enda ikke foretatt en skikkelig oppsummering av åtte års parlamentarisk arbeid og gjort disse lærdommene tilgjengelige for de mange.

- Analysen av parlamentarismen som et avgjørende redskap for borgerskapets diktatur, staten og partivesenet er kommet kort.

Dette er svakheter som må rettes opp dersom partiet skal evne å plassere det parlamentariske arbeidet i en riktig strategisk sammenheng.

I valgkampene i 1981 og 1983 satte RV seg som mål å få minimum 40% kvinner på listene, og minimum 40% kvinner på 1. plass. Den første målsettinga ble nådd, både i 1981 og 1983, men ikke den andre. Etter innitiativ fra RV sentralt og kvinneutvalget, med oppfordring om å nominere kvinner på topp, kom kvinneprosenten på 1. plass opp i mellom 30 og 40. Sjøl om dette er en viss framgang fra 1981, er det fortsatt for dårlig.

VIII. Utviklinga av organisasjonen og det indre partilivet

I perioden er det organisatoriske arbeidet overfor DS'ene og DS'ene styrka. DS'ene arbeider i forhold til den sentrale planen med egne endringer. Det er nytt i forhold til før 3. landsmøte at avvik fra den sentrale planen blir rapportert og søkt godkjent. Dette er en styrking av den demokratiske sentralismen i partiet. Det betyr også at DS'ene arbeider mer sjølstendig.

SK har avholdt organisasjonskurs med deltakere fra ¼ av DS'ene. Dette har hatt en positiv innvirkning på organiseringa av DS'ene og deres organisatoriske arbeid. SK har også oppretta et eget diskusjonsblad for DS'ene. På en del områder har dette hatt en positiv funksjon i å spre ideer og erfaringer mellom DS'ene.

SK har ikke klart å lage tilsvarende organisasjonskurs for lagsstyrene. Et opplegg med studiehefter har stoppa opp. Dette er en stor svakhet i organisasjonsarbeidet. Laga er det viktigste leddet som må styrkes i partiet nå.

Det nye kontingentsystemet har ført til høyere gjennomsnittskontingent pr. betaltede medlem. Men det er fortsatt et stort problem at mange medlemmer ikke betaler kontingent, og at det er for sein kontingentinnbetaling fra lag og DS'er. Sviktende kontingentinnbetaling har vært en trussel mot viktige sider ved partiets virksomhet i hele perioden.

Før forrige landsmøte oppsummerte det daværende SK at det var krise i organisasjonen. Siden den gang har det skjedd ei styrking av DS-leddet i partiet. Når det gjelder laga, er imidlertid situasjonen slik at det kan utvikle seg til ei alvorlig krise dersom partiledelsen ikke klarer å gripe inn og utforme ei linje for å styrke grunnorganisasjonenes plass i partiet. Slik det er i dag,

spiller laga som kollektiv en beskjedent politisk rolle. Viktige avgjørelser om politikk og taktikk blir tatt andre steder, i styre, fraksjoner og utvalg. Mye av det politiske arbeidet gjøres også i slike organer. Laga har problemer med å samle seg og fungere som arbeidende kollektiv i praksis.

Lagsstyrene er ofte dårlig skolert i politikk, taktikk og organisasjonskunnskaper. Oppgaver med å være lagsleder har liten prestisje i partiet.

Problemene i laga har sammenheng med mange forhold. Men et sentralt spørsmål er forholdet til massekampen og massearbeidet. Kommunistiske grunnorganisasjoner skal lede massekampen på sitt sted. Men mange steder er bånd mellom laga og massekampen nesten vekk. Problemene i laga henger sammen med det som kalles en tendens til «sosialdemokratisering» av partiets arbeidsstil: Massearbeidet tørker inn, vi stoler mer på utspill, topplansforhandlinger, propaganda, mindre på direkte massemobilisering. Det er bra med propaganda, utspill, forhandlinger. Men når dette blir en erstatning for massearbeid, i stedet for et redskap til massemobilisering, er det ikke bra. Dette har til en viss grad skjedd.

Det at massemobiliseringa, det direkte massearbeidet viser tendenser til å tørke inn, betyr at mindre av det virkelige politiske arbeidet i partiet gjøres på grunnplanet, av laga. Det politiske arbeidet gjøres av styre, fraksjoner, utvalg, redaksjoner. Tendensen til «sosialdemokratisering» av partiet gjør at mye av lagas funksjon forsvinner. Nødvendigheten av å diskutere politikk og taktikk tvinger seg heller ikke fram, når en ikke skal ut å mobilisere massene.

I forlengelsen av disse tendensene ser vi et parti der topplanspolitikken er alt —

massemobiliseringa intet. Et parti som ikke lenger er innretta på å sette massene i bevegelse. Et parti der medlemskapet i grunnorganisasjonen er helt formelt. Medlemmene deltar ikke i arbeidet i en grunnorganisasjon, og ledes ikke gjennom en grunnorganisasjon, men er i praksis en flytende masse, der noen er passive og andre jobber i styrer utvalg og redaksjoner.

Et slikt parti ville knapt kunne kalles et leninistisk parti.

Disse problemene kan ikke korrigeres i laga isolert. De henger sammen med utviklinga av partiet som helt, også med arbeidsstilen i ledende organer. Det er bl.a. viktig sette søkelyset på planpolitikken på nytt. Problemet med formell gjennomføring av planene er utbredt. Planen anses gjennomført når det og det møtet er avvikla, i stedet for at gjennomføringa av planen blir målt i virkelige politiske resultater. Vi må stille spørsmålet om planene er innretta på at laga skal utvikle et stabilt massearbeid over tid og ta ledelsen i massekampen lokalt, og om SK og DS'ene leder med dette for øye.

Det er et grunnleggende prinsipp for et kommunistisk parti å beherske både legale og illegale kampformer. Partiet må være forberedt på og årvåkent overfor forfølgelse, overvåking og hardere undertrykking. Vi må være forberedt på å bli forbudt og på å arbeide under en krig.

Vi har utvikla en del linjer for hvordan vi skal beherske illegalt arbeid og hvordan vi skal ivareta partiets sikkerhet. Det har i landsmøteperioden vært en degenerering av normene for dette arbeidet. Dette gjelder på alle plan i partiet.

Det finnes en spontan tendens til å ofre sikkerhetsarbeidet for å oppnå kortsiktige politiske gevinster. Denne tendensen arter seg ved at kamerater blir kjørt fram som ofentlige uten skikkeli vurdering på forhånd, at sikkerhetsarbeidet blir neglisjert, og at de oppgavene som er stilt på dette området

får en lavere prioritering i praksis enn det planen tilsier. Det er også tilløp til å se sikkerhets- og beredskapsarbeid som en klamp om foten når det gjelder å fortsette de framgangene vi har gjort i kampen mot den økonomiske krisa og i valget høsten '83. Subjektivistiske feil i de politiske injene for sikkerhetsarbeidet som SK opprinnelig kjørte ut (i forrige landsmøteperiode) har gjort det lettere for slike tendenser å bre seg.

Planarbeidet.

Foran forrige landsmøte ble planarbeidet kritisert for subjektivism og for ikke å ta utgangspunkt i en helhetlig strategisk plan.

Spesielt blei det lagt vekt på nedprioriteringa av industriarbeiderklassen og arbeidet i fagbevegelsen og for lav prioritering av de organisatoriske forberdelsene på krig. Kampanjemodellen som blei brukt ble kritisert. Vi hadde hatt kampanjer på maselinja i kvinnearbeidet og ungdomsarbeidet. Bruken av kampanjemodellen tok ikke hensyn til at partiet hadde utvikla seg og dreiv arbeid på en lang rekke områder og at laga var organisert på forskjellig vis og med forskjellige oppgaver. Kampanjene var lite lagt opp til å tilfredsstille lagas behov. Planene blei også kritisert for oversentralisering, de ga lite rom for lokale behov og til taktikk utfra lokale forhold. Planen krevde i for stor grad at hele partiet skulle konsentrere seg om de samme oppgavene til tross for at det var store forskjeller.

I tillegg kom den økonomiske krisa som trua Klassekampen med konkurs. Arbeidet blei kastat om og planene blei ikke tilstrekkelig revurdert utfra denne situasjonen. Følgen blei at planene ikke blei brukt eller fulgt i partiet. I denne perioden spilte planene en liten rolle i partiarbeidet. Omprioritering av kader i ledelsen ramme også arbeidet i fagbevegelsen hardt og det utvikla seg en kraftig kritikk mot dette i store deler av partiet. De sentrale målsettingene i planene blei dårlig fulgt av ledelsen og kampanjen blei ikke

oppsummert.

Denne kritikken har blitt prøvd å ta hensyn til i utforminga av partiplanene i denne perioden. For det første ved å utforme hovedtrekkene i planen for hele perioden, sende planforslag ut til høring, ta hensyn til kritikk og merknader fra organisasjonen og utvalg, gi mer spillerom for lokale behov og for lokal taktikk. De strategiske målsettingene har fått større plass i planene, likevel mangler en helhetlig strategisk plan for hele partiet. Det er gitt større spillerom, først og fremst med hensyn til å ta lokale taktiske hensyn. Det har vært et problem med å stappe pølsa for hardt. Planene har vært for mye prega av å «ta igjen det tapte». Ledelsen har vært klar over dette problemet og har ved hver årsplan prøvd å rette opp dett.

Ledelsen har i hovedsak klart å ligge foran resten av partiet og holde sine egne frister med å sende ut planforslag, de endelige planene og materialet til de forskjellige oppgavene. De glippene som har vært (som f.eks. utgivelsen av Kapitalen) har tildels liggi utafor ledelsen. Det har vært lagt mye arbeid i å rette opp de feila som blei kritisert i forrige periode. SK mener de nå er på riktig spor, men må fortsatt arbeide for å legge planer og materiale bedre til rette.

Til forskjell fra forrige periode blir planene i all hovedsak fulgt og respektert i partiet. Avvik fra planen blir rapportert og det blir i de fleste tilfeller søkt om dispensasjon.

Partidemokratiet.

Det var mye kritikk av partidemokratiet på forrige landsmøte, og det er fortsatt store problemer på en del områder, og det finnes usunne tendenser. Men på en del områder som ble kritisert, er forholda blitt bedre.

Kritikken dreidde seg om at partiledelsen var lite lydhøre overfor kritikk, det var vanskelig å slå igjennom. Ledelsen summerte ikke opp kampanjer og planer, ting blei kjørt ut i organisasjonen uten høring og diskusjoner først. Det var også en kritikk om det

var for store krav til enighet (monlittisme). Kritikk blei møtt med harde slag, og det utvikla seg tildelse ukameratslig diskusjoner og innlegg i internpresse.

På noen områder var også kritikken konkret. Det gjaldt statsstøttediskusjonen som blei avbrutt og hvor ledelsen seinere tok et annet standpunkt til spørsmålet. Opplegget for LM-diskusjonen blei hardt kritisert. Spesielt fordi nominering og valg av delegater skulle gjøres før alle program og beretningsdiskusjoner var fullført.

Det var også mye kritikk av ledelsen fordi den holdt tilbake opplysninger og var lite flink til å informere i partiet. Planer ble vedtatt uten høring o.l.

På mange områder har demokratiet i partiet blitt bedre. SK lærte mye av den konstruktive delen av kritikken. SK er blitt flinkere til å se demokratiet som en ressurs og bruke de ressursene som ligger i organisasjonen.

Planarbeidet er nevnt tidligere. SK er blitt flinkere til å lytte til kritikk og svare på kritikk. Stilen med harde slag er dempa. Flere diskusjoner blir lagt ut i partiet, vi tar oss bedre tid før vedtak blir fatta.

Debatten i partiet er blitt mye åpnere. En rekke spørsmål blir debattert eksternt. Partiet er ikke så lukka som før når det gjelder debatter som godt kan gå åpent. Dette har riktignok ført med seg en del overslag, men det er underordna. At spørsmål som Kina, sosialismen, kulturrevolusjonen, partimodel, prinsippprogram, osv. kan gå åpent er en styrking av partiet.

Men dette har også ei anna side som li liten grad er blitt talet, og som er en trusel mot det indre partidemokratiet: Det er en tendens til at de spennende diskusjonene går utenom laga, og til at lagas deltakelse i prosessen som fører fram til vedtak er blitt mindre og har fått mindre betydning.

Dette skyldes ikke at en del debatter blir ført åpent. Åpne debatter, der synspunkter

og uenigheter raskt blir kjent, og der mye forskjellig materiale er tilgjengelig for alle, er et godt utgangspunkt for å styrke debatten i partiet. Dette skjer imidlertid ikke automatisk. Det krever bevisst planlegging og tilrettelegging fra ledelsens side for at dette skal skje. Dette har ikke SK innsett i tilstrekkelig grad, og på dette området er det blitt gjort feil. Et eksempel på denne typen feil er måten sosialismediskusjonen er blitt ført på i partiet.

Et annet eksempel er hvordan prinsippprogramdiskusjonen i utgangspunktet ble lagt opp fra SKs side. SK bestreber seg på at det eksterne materialet skal bli godt, at forskjellige syn kommer med i utkastet, at det blir arrangert Dokka-kurs, debatt i KK, sommerleir osv. Men SK har ikke i tilsvarende grad tatt tiltak for å sikre den interne debatten, og gjort politiske og organisatoriske tiltak for at de lokale partistyrene og laga skal drive denne diskusjonen godt. Dette er desto mer kritikkverdig siden det er store problemer med det politiske livet i laga. Ut fra denne situasjonen skulle SK ha lagt mye større vekt på det interne opplegget enn det som er gjort.

Eksterne kurs og studieopplegg blomstrer. Det er bra, men mange kamerater kan ifølge sin gradering ikke delta på dette, og bør heller ikke delta i eksterne debatter i KK, RF osv. Når arbeidet med å tilrettelegge den interne debatten ikke blir tilstrekkelig prioritert, betyr det å neglisjere *deres* demokratiske rettigheter. En sånn utvikling bidrar til å lage to partier, et internt og et eksternt parti.

Denne feilaktige tendensen kommer ikke av et feilaktig syn på demokratiet i seg sjøl, men snarere et feilaktig syn på det organisatoriske livet i partiet. I ledelesen er det blitt et for stort skille mellom det politiske og det organisatoriske.

Mange kamerater i ledelsen gjør et utmerka arbeid med den eksterne ledelsen, reiser mye i landet osv. Men det er verdt å telle opp hvor mange som delta på viktige begivenheter i partiet som distriktsårsmøter.

Dette betyr ikke at den eksterne debatten, kurser og seminarer, åpne møter osv. bør kuttes ned. Men det finnes en syntese hvor den politiske delen av ledelsen må bli mer organisatorisk og hvor den organisatoriske må bli mer politisk.

IX. Kvinnepolitisk arbeid

Målsettingene for det kvinnepolitiske arbeidet i landsmøteperioden ble stilt slik:

- å bygge Kvinnefronten
- å slåss mot kvinneundertrykkinga innad i partiet
- å arbeide med å utvikle en faglige kvinnepolitikk
- å kjempe blant kvinnene for ei riktig linje i spørsmålet om krig og fred
- å føre teoretisk kamp og gjøre teoretisk arbeid på det kvinnepolitiske området.

Videre ble det stilt som ei målsetting å arbeide for å etablere en ny basis for 8. mars innretta på kvinnefagforeninger, masseorga-

nisasjoner, uorganiserte kvinner o.l.

I tilknytning til vedtektsdebatten ble det på landsmøtet fatta et vedtak som retta seg mot kvinneundertrykkinga i partiet. Der heter det bl.a.: «Vedtektenes §5 sier om pliktene tilledende organer på alle nivåer i partiet: 'De plikter å hjelpe til med å fostre parti-medlemmene til erfarne, dyktige og sjølstendige klassekjempere som kan ta ledende og sjølstendige oppgaver både i og utafor partiet.' Landsmøtet kan konstatere at denne plikten forsømmes særskilt overfor kvinnene i partiet. Landsmøtet slår fast at denne praksisen er kvinneundertrykkende og ved-

tektssstridig. Ledende organer på alle planplikter etter vedtektene å ta særskilte tiltak i forhold til kvinnene for å fostre dem slik §5 krever.»

Kvinnearbeidet har vært leda av kvinneutvalget som ble oppretta av SK sommeren 1981. Kampen mot kvinneundertrykkinga innad i partiet har ført til noen resultater siden forrige landsmøte. Men kampen har ikke vært ført systematisk på det viset som vedtaket fra 1980-landsmøtet la opp til. Den mest markerte framgangen er i forhold til RV. som oreide å få en klar kvinneprofil i valgkampen 1983. RV hadde på forhånd fatta vedtak om at minst 40% av listetoppene skulle være kvinner. En del distrikter har også praktisert kjønnskvolterering ved valg av DS, med godt resultat. Kvinnenes interesse for, og deltakelse i sturier og teoretisk arbeid har tatt seg betydelig opp i perioden. Under kvinneutvalgets ledelse har det vært avholdt en lang rekke seminarer om kvinnepolitiske temaer rundt i landet. Det har også vært avholdt en del kurs i politisk økonomi bare for kvinner, med godt resultat.

Kvinneundersøkelsen som ble gjennomført i kvinneutvalgets regi våren 1983 viser imidlertid at det er langt igjen. Kvinnene jobber i hovedsak med interne, og organisatoriske oppgaver, særlig avdelingsstyrer. De blir i liten grad fostra til å stå fram som eksterne representanter for partiet, og til å delta aktivt i den politiske og teoretiske debatten. Kvinnene føler et stort behov for skoloring. Sjøl kvinner med svært lang erfaring fra arbeid i partiet, vurderer seg sjøl forholdsvis lavt når det gjelder politisk nivå.

Når det gjelder målsettinga med å bygge Kvinnefronten er vi fortsatt kommet kort. Partiet har ingen gjennomtenkt linje for arbeidet i Kvinnefronten, og dermed lite retningslinjer for de kameratene som jobber der.

I arbeidet med å utvikle en faglig kvinnepolitikk, har 6-timersdagen stått sentralt.

Partiets linje med å kreve 6-timersdag med full lønnskompensasjon har fått oppslutning i store deler av kvinnebevegelsen, og har prega 8. marsdemonstrasjonene de siste åra. Partiets ledende kvinnepolitikere har spilt en sentral rolle i denne kampen, og i polemikken mot SVs moderasjonslinje. Kvinneutvalget har også jobbet for å få Faglig Utvalg til å ta hensyn også til den kvinnelige delen av arbeiderklassen når politiske utformes, og dette arbeidet er i ferd med å gi resultater.

Målsettinga med å kjempe blant kvinnene for ei riktig linje i spørsmålet om krig og fred er i for liten grad blitt oppfylt. Kvinneutvalget har ikke engasjert seg i kampen for kvinnelig verneplikt. Utvalget har heller ikke prioritert å propagandere for nødvendigheten av den internasjonale solidariteten i kvinnebevegelsen. Dette er en politisk feil, som har straffa seg bl.a. i forbindelse med 8. mars og kampen om parolegrunnlaget for dagen.

På området teoretisk kamp og teoretisk arbeid på et kvinnepolitiske feltet, er det jobba mye med kvinnenes situasjon under kapitalismen og grunnlaget for kvinneundertrykkinga. Det er brakt fram mye verdifullt stoff, satt i gang mange fruktbare debatter. Det er også tatt oppgjør med noen gamle sjabloner som ikke duger ved vitenskapelig gransking. Men det er ennå et stykke igjen før vi har et avklara syn på grunnlaget for kvinneundertrykkinga, og en klar strategi for kvinnenes kamp for sosialisme og kommunisme.

En av de viktigste framgangene i perioden har vært gjennombruddet i kampen mot porno. Grunnlaget for dette gjennombruddet var lagt gjennom mange års arbeid fra kvinner i partiet, Kvinnefronten og Fellesaksjonen mot porno og prostitusjon. Bredt, opinionsdannende arbeid har vært kombinert med aksjoner av typen pornobål. TV-programmet om porno med Unni Rustad

høsten 1983 ble gnisten som tente en præriebrann og åpnet den norske befolkningas øyne for at porno ikke betyr seksuell fri-

gjøring, men tvert imot grov kvinneforakt og brutal undertrykking.

X. Ungdomsarbeidet

Da forslaget til langtidsplan var ute i partiet til høring, var det ett punkt som ble kritisert av mange: Plasseringa av ungdomsarbeidet som «en lavere prioritert oppgave». Trass i at SK var enig i mange av argumentene som kritikerne brukte (ungdomsarbeidets strategiske betydning for styrking av partiet), var det umulig å finne rom for en høyere prioritering i innværende periode. Følgende oppgaver ble stilt for partiets ungdomsarbeid i perioden:

- Sikre regelmessig og fast kontakt mellom partiet og ungdomsorganisasjonene sentralt og i de sterkeste distriktene.
- Lage en konkret plan for utbygging av ungdomsorganisasjonene på utvalgte steder der grunnlaget er godt, men der det bare finnes partiorganisering, ikke ungdomsorganisering.
- Som ledd i oppbygging av partiskolen arrangerer partiet skoleringskurser for utvalgte medlemmer av ungdomsorganisasjonene.
- En sentral konferanse med utvalgte tilitsmenn i partiet og ungdomsorganisasjonene avholdes i løpet av perioden for å diskutere ungdomsarbeidet vårt.

Vi kan nå oppsummere at disse tiltakene ikke er gjennomført. Kontakten mellom partiet og ungdomsorganisasjonene er fortsatt ujevn og uregelmessig. Det er ikke laga noen konkret utbyggingsplan for å opprette ungdomsorganisasjonslag på nye steder. NKS har tatt flere initiativer for å få partiet til å prioritere arbeid på høyere læresteder flere plassert med sikte på å opprette NKS-lag. Men forsøkene har stranda på at partiet har prioritert annerledes. Det er avholdt ett,

nokså begrensa kurs for NKS-medlemmer i perioden, med sentrale partikamerater som innledere. Den planlagte ungdomskonferansen er ikke gjennomført.

På området ungdomsarbeid må vi altså konkludere med at sjøl den begrensa planen som ble vedtatt, ikke er oppfylt. Dette er svært kritikkverdigg.

Ungdomsforbundenes medlemmer i dag er partiets medlemmer og ledere i morgen. Ungdomsforbundene har alltid vært en viktig kilde til rekruttering for partiet, og et sted der nye ledere er blitt føstret. Dersom denne kilden tørker ut, betyr det en kraftig sveking av hele den marxist-leninistiske bevegelsen, også partiet. SK har ikke klart å lede dette området på en tilfredsstillende måte.

Utviklinga i Rød Ungdom.

Rød Ungdom har styrka seg politisk og organisatorisk siden forrige partilandsmøte. Ungdomsforbundet har prioritert studier i grunnleggende marxisme: filosofi, historiesyn og politisk økonomi. Hovedmålsettinga i hele perioden har vært rekruttering og organisatorisk vekst. I dette arbeidet legger RU størst vekt på arbeidet på de videregående skolene, spesielt allmenfaglig studieretning. I dette arbeidet er det oppnådd resultater. RU er i ferd med å gjennomgå et generasjonsskifte i hele organisasjonen. Hovedtyngden av medlemmene er rekruttert etter 1980.

RU er imidlertid ennå en tallmessig liten organisasjon. Andre problemer er for liten ekstern markering, for amatørmessig organisatorisk arbeid, store politiske uenigheter. Oppsummeringsvis må det sies at det er

mange positive tendenser i utviklinga av Rød Ungdom.

Utviklinga av NKS.

I første del av perioden opplevde NKS forholdsvis omfattende utmeldinger i Bergen og Tromsø. Utmeldingene hadde sammenheng med de politiske kampene rundt partiets forrige landsmøte. Omfanget av utmeldingene kunne vært begrensa dersom kampen mot klare høyrestandpunkter hadde blitt tatt opp på et tidligere tidspunkt.

Kvantitativt er NKS i tilbakegang og har vært det hele landsmøteperioden. Det alvorligste i situasjonen er at NKS hittil har ver-va få nye studenter med lang tid igjen å studere, hovedtyngden av NKS' medlemmer består i dag av hovedfagsstudenter som har to til tre år igjen av studiene. Fra våren 1983 har rekruttering og organisasjons-utbygging vært hovedoppgave for NKS, noe som har resultert i små framganger enkelte steder. Å få snudd tendensen til kvantitativ tilbakegang og «forgubbing» er et spørsmål om å leve eller dø for NKS på kort sikt.

Dette betyr ikke at det ikke finnes positive tendenser i utviklinga i NKS. Politisk kan NKS peke på klare framganger: NKS har fått økt opplutning om sin utdanningspolitikk, og økt sin innflytelse i interesseorganisasjonene. Blant de fem største interesseorganisasjonene for studerende ungdom har NKS ledelsen i to og stor innflytelse i to andre. I perioden har noen av de største studentaksjonene mot staten på mange år, vært gjennomført, og NKS har spilt en ledende rolle i disse.

NKS har også arbeidet med å skolere medlemmene i marxismen, styrke profilen på politisk, ideologisk og teoretisk kamp, og har nådd en del resultater på dette området. Det er et framskritt for planarbeidet at det blei utarbeida en plan for hele landsmøteperioden. Denne planmetoden bør følges opp i neste periode med større vekt på høringsrunden i partiet.

Allerede i forberedelsene av planen var det motsigelser mellom behovet for å konsolidere partiet og behovet for å styrke sikkerhets- og beredskapsarbeidet. Begge disse oppgavene kunne ikke få like stor plass. Ut- fra analysen av krigsfare kan en si at sikkerhets- og beredskapsarbeidet burde ha en større plass enn det som det har fått. Men SK vurderer det sånn at problemene i partiet når det gjaldt politiske, ideologiske og organisatoriske spørsmål var så store at det var og er nødvendig å styrke partiet på disse områdene. Konsolidering av partiet fikk derfor høyeste prioritet. SK mener at denne prioriteringa var riktig, sjøl om vi ikke har oppnådd det vi ville med de diskusjonene om sikkerhet og beredskap som er gjennomført.

SK er av den oppfatning at helheten og målsettingene i planen har vært korrekt stilt. Planen har fungert som en rettesnor for partiarbeidet i perioden. Sammen med at halvårsplanene har blitt sendt ut i god tid har dette ført til større lokalt spillerom for DS'ene i planlegginga, dette til tross for at planen bærer med seg den gamle feilen med å stille for mange oppgaver samtidig.

Oppgavene som er stilt i planen er i hovedsak fulgt. Av oppgaver som ikke er løst er opprettinga av partiskole. Oppgaven var riktig å stille og er fortsatt presserende å få løst. Det er problemer i partiledelsen som har vanskeliggjort dette.

Det er ikke avholdt ungdomskonferanse som skulle erstatte den nedprioriteringa av ungdomsarbeidet som planen uttrykker. Oppgava med å utarbeide org.kurs for laga er ikke fullført til tross for at behovet for dette har økt i perioden. Kina-diskusjonen er gjennomført i så liten del av partiet at vi må oppsummere at det ikke har vært en lagsdiskusjon om Kina i denne planen.

Et problem med å lage planer for lengere perioder er at den objektive situasjonen og forutsetningene for planen kan endre seg underveis. I hovedsak har partiet klart å til-

lempe planen i forhold til dette. F.eks. var det mulig innafor planen å innalle til den store konferansen om Buvik-utvalgets innstilling i august 1983. Vi har også klart å sette rekruttering til en større oppgave på planene. I utgangspunktet fikk dette arbeidet en lav prioritet.

Men vi har ikke på samme måte klart å møte oppblomstringa av den såkalte fredsbevegelsen. Ei sånn utvikling var ikke forutsatt i planen. Tvert om var planen å sette i gang offensiv for partiets politikk i kampen mot krigen. Forsvar- og fredssuka i februar '81 var starten på dette. Det blei fulgt opp med en del skriftlig propaganda i bøker og hefter. Men i stedet for en offensiv blei vi i stedet satt tilbake med den oppslutninga som fredsbevegelsen og NTA fikk om sine pasifistiske og pro-sovjetiske standpunkter. Partiet og partiledelsen klarte ikke å legge om sitt arbeid og utvikle en taktikk for å mø-

te dette. De forsøkene som blei gjort ble vanskelig gjort fordi ideene til den såkalte fredsbevegelsen utvikla en kraftig opportunistisk retning innad i partiet. Vi må oppsummere at partiet kom bakpå hæla i forhold til fredsbevegelsen.

En langtidsplan for hele landsmøteperioden erstatter ikke behovet for en strategisk plan. Siden vi klarte målsettinga med å laga dagsavis har vi mangla en strategisk plan. Behovet for dette har blitt større i denne perioden. En del uavklarte svar på strategiske spørsmål er grunnlag for motsigelser og fører til skjerping av motsigelser. Diskusjon om en sånn strategisk plan må settes i gang i forbindelse med neste langtidsplan. På samme vis mangler vi en organisatorisk utbyggingsplan. Det foregår i dag en spontan utvikling av partiet i typer lag og hvor lag blir oppretta.

XII. Den ideologiske utviklinga i partiet

I dag er høyre fortsatt hovedfaren i partiet. Hvilke høyreproblemer partiet strir med, kommer fram i beretningas avsnitt om de enkelte kampområdene. Her skal vi bare foreta ei kort oppsummering:

- Landsmøtet pekte på svakheter i klasse-sammensetninga som noe av grunnlaget for høyreavviket. Dette har vi ikke klart å snu.
- Det er fortsatt kamp om klasseinnrettinga til partiet, og en tendens til å undervurdere proletariatets ledende rolle.
- Det har i hele beretningsperioden stått en kamp mellom ei revolusjonær kamplinj og ei reformistisk linje. Særlig i forbindelse med tariffoppgjøret og kampen for arbeidsplassene har de to linjene utkrystallisert seg. Erfaringene fra kampen innafor Akergruppa viser at problemene med å utvikle ei revolusjonær kamplinj

når nedlegging og arbeidsløshet truer, er store og får svært alvorlige konsekvenser for arbeiderklassen.

- Beretninga til landsmøtet i 1980 pekte på en revisjonistisk tendens til å dele partiet i to: En faglig del av en «parti-del». Dette førte til at partiet fikk et system med faglige «eksperter» som drev sin virksomhet på sida av partiet. Beretninga pekte på at en sånn situasjon avlet økonomisme. Denne situasjonen har fortsatt i denne beretningsperioden. Sjøl om det har skjedd en viss bedring, bl.a. ved at det sentrale faglige utvalget legger større vekt på å jobbe gjennom distriktsstyrene, er denne todelinga fortsatt et stort problem.
- Den økonomiske krisa rammer mange kammerater hardt personlig, med arbeidsløshet, dårlig råd osv. I en slik skjerpa situa-

sjon er det ofte vanskeligere enn før å drive politisk arbeid. Det er en tendens til at kamerater prøver å finne individuelle løsninger på de økte problemene som krisa medfører, f.eks. ved å bli mer passive politisk. Men problemer må behandles som kollektive, politiske problemer, som partiet må utvikle ei linje for å løse.

- Beretninga pekte på unnfallenhet overfor sosialimperialisme som et av uttrykka for høyreavviket. Dette kom ennå klarere fram i perioden etter landsmøtet. Den ideologien fredsbevegelsen sto for, slo kraftig in i partiet.

Ikke alle uenigheter som forholdet til fredsbevegelsen har dreid seg om forskjellig syn på den politiske linja fredsbevegelsen har stått for. Det har også vært ulike meninger om taktikken overfor fredsbevegelsen blant kamerater som i store trekk har hatt samme vurdering av fredsbevegelsens karakter. Likevel er det i hovedsak slik at motsigelsene rundt forholdet til fredsbevegelsen har avspeilt at fredsbevegelsens politiske linjer har slått inn i partiet.

Unnfallenheten overfor sosialimperialismen har også vist eg på de «store dagene» som 1. mai og 8. mars, der det har vært en tendens til å godta parolegrunnlag med for liten brodd mot Sovjet.

- Målsettingene planen satte for beredskapsarbeidet i perioden er ikke oppfylt. Det har vært en spontan tendens til å nedprioritere dette arbeidet.
- Feila i sikkerhetsarbeidet er ikke korrigerert. På noen områder har sikkerhetsarbeidet snarere fortsatt å degenerere.
- I RV-arbeidet har høyretedensene hovedsakelig kommet til uttrykk ved at en del kamerater har gått mot alliansemodellen for RV, og i stedet gått inn for en frontmodell, der AKP(m-l) som parti ikke skulle ha noen spesielle rettigheter. Konsekvensen av ei slik linje ville bli at RV ble en

venstre-reformistisk front i stedet for en revolusjonær allianse.

- Det er fortsatt slik at en del kamerater går ut av partiet fordi de «mister trua» på sosialismen og marxismen-leninismen. Det finnes også kamerater i partiet som mener at marxismen ikke nødvendigvis er mer vitenskapelig enn en hvilken som helst annen teori.
- Landsmøtet pekte på liberalisme og høyrefeil i det indre partilivet. Disse problemene finnes fortsatt, og gir seg bl.a. utslag i mangledne innbetaling av kontingent. Det finnes et sikt av passive medlemmer som ikke oppfyller noen arbeidsplikt, og knapt møteplikt. Det største problemene nå er partilaga. Mange lagsstyrer er svake, laga er lite sjølstendige og jobber lite som kollektiv. Laga fungerer ikke som bindeleddet mellom partiet og massene. Møtene er ofte kjedelige, og gir liten hjelp til det konkrete politiske arbeidet.

Ett utslag av liberalismen og høyrefeila i det indre partilivet er at kritikk og sjølkritikk som metode til å bedre partiets arbeid, brukes lite. Det har vært perioder i partiets historie da kritikk/sjølkritikk har vært brukt på en overdreven og rituell måte. Slike feil må ikke hindre oss i å se at kritikk/sjølkritikk er helt nødvendig for å holde partiet friskt, bekjempe feil og utvikle skader.

- Kvinneundertrykkinga i partiet er fortsatt et stort problem. Kvinnene slippes i liten grad fram til å delta i den politisk-taktiske ledelsen av partiet. Mannlige partikamerater har jamt over svært lite kunnskap om, og interesse for, kvinnepolitiske spørsmål. Slik blir et av de store, strategiske spørsmåla i kommunismen, nemlig kvinnespørsmålet, blir kraftig undervurdert i partiet. Dette er et uttrykk for innflytelse fra reaksjonær mannssjåvisme.

- Et alvorlig problem er tendensen tli at massearbeidet tørker inn. Dette merkes på de fleste områder av partiarbeidet, men særlig i forbindelse med de «store dagene», – 1. mai, 8. mars, 21. august osv. Direkte, personlig mobilisering drives i langt mindre utstrekning enn tidligere. Denne tendensen representerer et alvorlig høyreproblem, en sosialdemokratisering av partiets arbeidsstil.
- For tida pågår en diskusjon om forslag til nytt prinsippprogram for partiet. Forløpet av denne diskusjonen vil ha betydning for vurdering av den ideologiske utviklinga i partiet. Vi vil imidlertid avstå fra å komme med noen vurdering av programdiskusjonen nå, fordi det vil gripe inn i den pågående debatten på en uheldig måte. Her må det bli opp til landsmøtet å konkludere.

Høyre er fortsatt hovedfaren i partiet. Men har høyre svekka seg eller styrka seg i perioden? Bildet er ikke helt entydig. Men på en del områder kan det pekes på klare framganger i kampen mot høyre, som gjør at situasjonen er en annen nå enn i tida rundt forrige landsmøte:

- Det eksisterer ikke lenger noen organisert høyrefløy som truer med å splitte og ødelegge partiet.
- Rundt siste landsmøte var det en betydelig studefiendtligheit i partiet, og grepet om en del grunnleggende spørsmål om marxismen, som historisk materialisme og politisk økonomi, var svakt. Denne situasjonen har snudd seg. Studievirksoheten og interessen for teoretiske studier har økt, og med Kapitalen-studiene har partiet gjennomført et av de største løfta på området studier i hele sin historie. Studiene har ført til klare framganger når det gjelder partimedlemmenes grep om den vitenskapelige sosialismen og om politisk økonomi.
- Rundt siste landsmøtet var det en klar

tendens til å nedvurdere kommunistisk propaganda og sjølstendig, kommunistisk arbeid. Den lokale dagskampen ble framheva som det meste betydningsfulle arbeidet. Økonomistiske ideer i denne formen har liten oppslutning i partiet i dag. Det er en langt bedre forståelse for betydninga av kommunistiske propaganda, avsløring av kapitalismen som system og propaganda for revolusjon og sosialisme. Det er ennå et godt stykke igjen før vi klarer å gjøre dette på en god og slagkraftig måte i praksis, men det er likevel et stort framskritt at oppgave er stilt, og at det jobbes seriøst for at partiet skal bli bedre i stand til å løse den.

- Landsmøtet pekte på høyrefeil i arbeidet på arbeidsplassene av typen økonomisme, snevert faglig arbeid. Slike feil finnes fortsatt. Likevel har det skjedd en klar utvikling til venstre på dette området. Årvåkenheten overfor reformismen er høynet, folk har begynt å ta oppgjør med gæren praksis, samtidig som interessen er stor for teoridiskusjoner om reformismen. Det er også viktig å understreke at nesten ingen har gått i fella med «fire års kamp mot de blå». Tvertimot, kritikken av DNA er skarpere nå enn tidligere. Partiet er i ferd med å tuvle en politikk for kampen mot krisa med en skarp profil mot alle former for reformisme. Der denne politikken er blitt satt ut i livet, som f.eks. i Tyssedal, har den ført til store resultater. Arbeiderkonferansen mot Buvik-utvalget som ble avholdt høsten 1983 viser også at partiet har kommet et godt stykke på vei når det gjelder å utforme en krisepolitikk som kombinerer systemkritikk av kapitalismen med konkrete anvisninger for hvordan arbeidsfolk må kjempe mot nedlegger og oppsigelser.
- Innflytelsen som fredsbevegelsens ideer har i partiet er mindre nå enn den var sommeren/høsten 1981. Fremdeles er det

uenigheter i partiet når det gjelder fredsbevegelsens karakter, med langt flere enn tidligere slutter opp om analyse av fredsbevegelsens hovedlinje som reaksjonær, sjøl om hovedmassen av medlemmene deltar ut fra et ekte engasjement mot krigsfaren. 1. mai 1983 ble dessuten parola «For et sterkt, uavhengig forsvar» båret i ei lang rekke 1. mai-tog der vi deltok, bl.a. i Oslo.

Situasjonen er altså betydelig bedra på viktige områder, og vi kan slå fast at krisa i partiet er over. Partiet har hatt styrke nok til å komme igjennom krisa i den vestlige maoismen uten å gå i oppløsning og/eller degenerere til revisjonisme og sósialdemokrati.

Historiske erfaringer, både fra vårt parti og andre partier, viser imidlertid at en tendens kan vokse fram i ly av en annen. Sjøl om høyre fortsatt er hovedfaren, må vi ikke være blinde for andre ideologiske tendenser, som kan være like skadelige for partiets utvikling. Det er SKs syn at det finnes en ultra venstre-tendens i partiet, med disse ideologiske kjennetegna:

– Den bryter ned prisnippet om masselinja.

Uten at partiet klarer å knytte nære bånd til massene, vil det verken være i stand til å utrette noe i dagskapmen, gjennomføre en sosialistisk revolusjon eller lede utviklinga fram mot kommunimsen. Dette betyr at partiet må ta utgangspunkt i massenes krav og behov og arbeide på en rekke felter i klassekampen, slik at massene kan se at det er vi som går i spissen for deres interesser. Det betyr også at arbeidsmtetodene våre må være i tråd med de prinsippene Mao utarbeidet:

«Vi må ut i massene, lære av massene, generalisere deres erfaringer, utlede av dem enda bedre og mer systematiske prinsipper og framgangsmåter, og deretter gå ut i massene med dem igjen (pro-gagere dem) og oppfordre massene til å

bruke disse prinsippene og framgangsmåtene i praksis, og løse massenes problemer og hjelpe dem å nå fram til frigjøring og lykke.»

Den ultra venstre-tendensen som finnes i partiet i dag vil, hvis den vinner fram, føre til en kraftig innsnevring av partiets kontaktflate med massene, og til at partiet utformer sin politikk og sine linjer isolert fra massenes erfaring.

– Den underkjenner politikken betydning. Før og etter forrige landsmøte førte vi kamp mot økonomisme i partiet. Økonomismen opphører økonomisk kamp til det eneste viktige kampområdet, og underkjenner betydninga av allsidig politisk kamp, politiske avsløringer og kommunistisk propaganda og agitasjon. Den ultra-venstre-tendensen vi ser i partiet i dag, opphører ikke den økonomiske kampen, men beredskapsarbeidet til det eneste kampområdet av betydning. I «Hva må gjøres» slår Lenin fast at *ikke noe annet arbeid* kan tjene som erstatning for oppgava med å utvikle den politiske agitasjonen og organiseringa av politiske avsløringer. Det er bare gjennom allsidig politisk kamp, politiske avsløringer og kommunistisk propaganda og agitasjon at arbeiderklassens bevissthet kan utvikles til noe mer enn fagforeningsbevissthet, at arbeiderklassen kan bli i stand til å spille sin ledende rolle i kampen for sosialisme og kommunisme. Lenins kritikk av økonomismen rammer derfor også på viktige punkter den ultravenstre-tendensen som finnes i partiet i dag.

Denne ultravenstre-tendensen har kommet til uttrykk i et feilaktig syn på partiets strategi, innretting og oppgaver. Kamerater som står for dette synet, mener at en tredje verdenskrig mellom Sovjet og USA er uunn-gåelig, og ser på *folkekrigen*, ikke den *sosialistiske revolusjonen*, som partiets strategiske oppgave. Alt annet arbeid enn å forbere-

de partiet på krig, må derfor tones ned.

Det er *svært sannsynlig* at det bryter ut en tredje verdenskrig, og at Norge blir okkupert. Men det er i strid med marxismen å hevde at en *konkret krig* er uunngåelig, sjøl om imperialismen betyr krig. Det er ikke *umulig* at det kan skje store, objektive endringer som forrykker styrkeforholdet mellom de ulike kreftene i verden og avverger den konkrete omfordelingskrigen mellom Sovjet og USA. Ei slik utvikling er ikke særlig sannsynlig, etter det vi nå kan se. Men å gjøre utbruddet av en bestemt krig til et absolutt dogme, er en feil.

Det at krig og okkupasjon er svært sannsynlig, må sjølsagt få konsekvenser for partiets arbeid. Men det er fortsatt *sosialistisk revolusjon*, ikke *folkekrig* som er partiets strategiske oppgave. Det er mulig at *veien til* en sosialistisk revolusjon vil måtte gå gjennom en folkekrig mot en sovjetisk okkupant. Men vi vil stå dårlig rusta til å lede arbeiderklassen og det arbeidende folket i kampen om statsmakta etter en eventuell folkekrig dersom vi har innsnevret partiets strategiske oppgave til å være sjølve krigen, ikke den sosialistiske revolusjonen. Med det slikt syn på partiets strategiske oppgave vil vi også være ute av stand til å fremme arbeiderklassens og det arbeidende folkets strategiske interesser dersom utviklinga av verdenssituasjonen skulle ta en annen vending enn ventet.

De kameratene som står for dette synet på partiets strategi, trekker konsekvenser for partiets innretting og arbeid som ville få katastrofale følger for partiets eksistens og innflytelse. Etter deres syn må beredskapsarbeid oveordnes alle andre oppgaver, som

arbeid med Klassekampen, parlamentarisk arbeid, fagforeningsarbeid, rekrutteringsarbeid. Noen kamerater har også tatt til orde for at 90% av partiets medlemmer bør være hemmelige.

Disse kameratene vil altså både tone ned kommunistisk propaganda, avsløring av kapitalismen, propaganda for sosialismen, og dagskampen. Konsekvesen av ei slik innretting ville bli at partiet brøt bånd til massene, og sto fullstendig isolert. Det ville også bety at vi ga reformister og borgere fritt spillerom til å knytte arbeiderklassen og det arbeidende folket til seg, ideologisk og politisk. Dette ville gi et svært dårlig utgangspunkt for å mobilisere arbeiderklassen og folket i Norge til folkekrig mot en sovjetisk okkupasjon. Om denne ultravenstre-tendensen vinner fram vil det ikke bety at partiet står *styrket* foran en eventuell krig, men katastrofalt *svekket*.

Ultravenstre-tendensen er også kommet tli uttrykk ved at noen kamerater hevder at AKP(m-l) ikke lenger er et kommunistisk parti, men har skifta farge og blitt moderne revisjonistisk.

Det er riktig at det finnes alvorlige høyrefeil i partiets sikkerhetsarbeid, og at det finnes sterke høyretendenser i synet på betydninga av beredskapsarbeid. Slike feil må bekjempes. Det samme må innflytelsen fra fredsbevegelsen i form av illusjoner om Sovjets karakter og tro på at fakkeltog kan avverke krigen. Men den ultravenstre-tendensen som finnes i partiet, er et fullstendig feilaktig svar på slike problemer. Ultravenstre-tendensen gjør det vanskeligere, ikke lettere, å bekjempe høyrefeil i partiets arbeid.

